

GRADISOV VESTNIK

Leto XXIX

Ljubljana, 11. avgusta 1987

Številka 351

Do 25. septembra moramo uskladiti interne akte o delitvi s samoupravnimi akti in družbenimi dogovori o dohodku

Referendum bo 15. septembra

1. julija je prenehal veljati Zakon o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev za leto 1987, bolj znan kot intervencijski zakon o osebnih dohodkih. Tako bo julijska plača (ki jo v Gradisu dobimo 15. avgusta) že obračunana v skladu z Zakonom o celotnem prihodku, Zakonom o sanaciji ter družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka.

S tem bodo lahko kolektivi, ki dobro poslujejo, s svojimi pravilniki o delitvi sami določili tako imenovani prvi del osebnih dohodkov. Po novem bo osebni dohodek sestavljen iz dveh delov. Višino prvega dela bodo določale delovne organizacije na osnovi tekočega (ali živega) dela, ki bo odvisen od uspešnosti poslovanja ter lastnega razmerja delitve, drugi del pa bo izplačljiv po periodičnih obračunih, ko bo natančno znano, kakšni so poslovni rezultati. Da bi lahko delovne organizacije

same odločale o višini tega prvega dela osebnega dohodka, morajo do 25. septembra uskladiti interne akte o delitvi s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori o delitvi dohodka. Od prvega julija do 25. septembra bo namesto potrdila o usklajenosti veljala tudi pismena izjava vodstva delovne organizacije, da se bodo pravočasno uskladili.

Nosilec celotnega postopka usklajevanja samoupravnih sporazumov in pravilnikov DO Gradis z družbeno usmeritvenimi dokumenti je

Analitsko planska služba. Uskladiti moramo Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje dohodka, čistega dohodka in dela sredstev za osebne dohodke in odgovarjajoče pravilnike v tozidih in delovnih skupnostih ter Samoupravni sporazum o uporabi sredstev skupne porabe. (Osnutka obeh samoupravnih sporazumov sta bila poslana na vse tozde.)

S problematiko usklajevanja omenjenih aktov se je ukvarjal tudi Odbor za načrtovanje in razporejanje dohodka, ki je 23. julija sklical prvo letošnjo izredno sejo in komisijska za izvedbo in spremljanje uresničevanja samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje dohodka.

Nadaljevanje na 2. strani

● Z referendumom bomo z novo zakonodajo uskladili sledeče akte:

na nivoju delovne organizacije GIP Gradis

— Samoupravni sporazum o delitvi dohodka in čistega dohodka

— Samoupravni sporazum o uporabi sredstev skupne porabe

vsak tozde oziroma delovna skupnost pa bo sprejela še

— spremembe in dopolnitve **Pravilnika o osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke delavcev tozdev oziroma DS.** (Pravilnik o delitvi dohodka in čistega dohodka)

Polletni rezultati so zadovoljivi

Nov obračunski sistem oklestil dohodek

Ob koncu lanskega leta sprejeti zakon o celotnem prihodku je prinesel precejšnje spremembe tudi pri prikazovanju poslovnih rezultatov. Spremenile so se temeljne ekonomske kategorije kot so na primer porabljena sredstva, dohodek, zato je primerjava letošnjih dosežkov z lanskimi dosežki in planiranimi vrednostmi otežkočena. Zaradi teh težav bomo primerjali predvsem tiste ekonomske kategorije, ki so smiselno še primerljive.

Vrednost proizvodnje se povečuje

V prvi polovici leta smo obračunali za 71,511 milijarde dinarjev vrednosti proizvodnje, kar je za 107 odstotkov več kot ob lanskem polletju in hkrati predstavlja že 48 odstotkov od načrtovane vrednosti za letošnje leto. Kot je razvidno iz podatkov gradimo takšne objekte, da se je povečala vrednost lastne proizvodnje celo za 131 odstotkov. Lani smo obrnikom in kooperantom, odšteli 14,299 milijarde dinarjev, letos pa 72 odstotkov več, to je 24,583 milijarde dinarjev.

Zaposlenih že 7126 delavcev

Povečan obseg lastne proizvodnje je vplival tudi na število zaposlenih delavcev, ki se je povečalo od 6762 lani na 7126 letos, kar je za 5 odstotkov več. Zaposleni delavci je opravil povprečno 151 efektivnih ur vsak mesec, to je toliko kot lani.

Produktivnost dela, ki jo merimo v okviru Gradisa z vrednostjo lastne proizvodnje na efektivno uro se je povečala od 3315 tisoč dinarjev lani, na 7287 tisoč dinarjev letos. Nominalno povečanje znaša 120 odstot-

Nadaljevanje na 3. strani

Še ena otvoritev na Gorenjskem

Najsodobnejša tiskarna

Praznika občine Kranj so se tokrat najbolj veselili delavci Gorenjskega tiska, ki so ob letošnjem prazniku dobili nov objekt z najsodobnejšimi tiskarskimi stroji. Res je, da je bil objekt že nekaj časa v obratovanju, za kar so »krivi« tako vsi izvajalci (predvsem delavci jeseniškega Gradisa) kot tudi dobavitelji opreme, pa vendar je bil uradno predan svojemu namenu šele tokrat, to je 1. avgusta.

Nova tiskarna z 10.000 kvadratnimi metri skupne površine za katere so pripravili projekte v našem

projektivnem biroju (arhitekt Mladen Marinčič) se izredno vklaplja v

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

Referendum bo 15. septembra

Na skupni seji so delegati odbora in komisije najprej sprejeli terminski plan za izdelavo sprememb in dopolnitev samoupravnih aktov z določili družbenega dogovora. Tako so v skladu s sprejetim planom na posebni seji delavskega sveta delovne organizacije, ki je bila 29. julija, dali v javno obravnavo osnutek sprememb in dopolnitev obeh samoupravnih sporazumov, rok za pripombe pa je 14. avgust, po tem datumu pa bo do 20. avgusta potekalo usklajevanje pripomb in izdelava predlogov SaS o delitvi dohodka in čistega dohodka in SaS o uporabi sredstev skupne porabe.

Ponovna razširjena seja Odbora za načrtovanje in komisije za izvedbo in spremljanje uresničevanja SaS bo 20. avgusta, 27. istega meseca pa bo delavski svet delovne organizacije za usklajen predlog razpisal referendum. Sam referendum bo izpeljan po zahtevanem petnajst dnevnem roku, predvidoma 15. septembra, posamezni tozdi lahko po želji premaknejo datum za kak dan.

Na seji so poudarili, da naj tozdi in delovne skupnosti obvezno upoštevajo te roke, da bi lahko bile spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov pravočasno sprejete. Neuskladitev bi namreč prizadela le tiste organizacijske enote Gradisa, ki ne bi pravočasno uskladile svojih aktov.

Odbor za načrtovanje in razporejanje dohodka je sklenil, da bomo

zaradi izredno kratkega časa, ki je na voljo, na referendumu sprejemali le tiste dopolnitve in spremembe, ki smo jih po zakonu dolžni uskladiti, kljub temu, da so bile dane v javno razpravo vse predlagane spremembe. Ostale predloge sprememb pa naj bi po obširnejši in bolj temeljiti javni razpravi in usklajevanju sprejeli kasneje, predvidoma pa še letos.

Na seji so še pozvali pristojne organe v tozdi in delovnih skupnostih Gradisa, da naj hkrati z obravnavo osnutkov obeh samoupravnih sporazumov začno s postopkom usklajevanja svojih samoupravnih splošnih aktov, da bi lahko bil referendum za njihov sprejem istega dne kot referendum za sprejem samoupravnih splošnih aktov DO Gradisa.

Delovne organizacije oziroma tiste tozde, ki do 25. septembra ne bodo uskladili svojih samoupravnih aktov o delitvi dohodka z novimi zakoni in s tem ne bodo spoštovali zahtevanega razmerja pri razporejanju čistega dohodka na osebne dohodke in akumulacijo, bo takrat zajelo določilo o izplačilu dohodka za nelikvidne kolektive. To pa pomeni, da bodo lahko izplačevali osebni dohodek le v višini 80 odstotkov njihovega lanskoletnega povprečja osebnih dohodkov, povečanega za odstotek dotedanje rasti življenjskih stroškov v Jugoslaviji. Upamo, da se to ne bo dogodilo nobeni od enot Gradisa.

M. M.

Dr. Andrej Ocvirk v Gradisu

Delovni obisk

30. julija je bil v Gradisu na delovnem obisku dr. Andrej Ocvirk, predsednik Zveznega komiteja za energetiko in industrijo Jugoslavije.

S člani kolegijskega poslovnega organa Gradisa se je dlje časa zadržal v pogovoru o razmerah, problemih, pa tudi uspehih in težavah, ki tarejo panogo. Beseda je tekla tudi o načrtovani gradnji energetskih objektov pri nas. Izmenjana je bila preneka obojestransko koristna informacija, obisk pa je bil hkrati priložnost, da smo gostu zavrtili nekaj najnovejših referenčnih video posnetkov, nato pa ga povabili še na ogled HE Mavčiče.

Foto: G. B.

S 6. seje konference OO ZS Gradisa

Kljub poletni vročini, ko po navadi za mesec ali dva nekoliko zamrejo družbenopolitične in samoupravne aktivnosti, saj grado tudi delegati na dopust, je bila avgusta 6. redna seja konference OO ZS Gradisa.

Osrednji točki dnevnega reda sta bili posvečeni informaciji o polletnih rezultatih in obravnavi osnutka sprememb samoupravnih splošnih aktov in usklajevanje z zvezno in republiško zakonodajo.

Poročilo o polletnem poslovanju Gradisa je podal podpredsednik poslovnega odbora delovne organizacije Karel Schwarzbartl. O poslovanju pišemo bolj obširno v posebnem prispevku pod naslovom Nov obračunski sistem oklestil dohodek, na tem mestu pa objavljamo le nekatere poudarke s seje:

— Glede na gospodarski načrt za letos smo celotni prihodek dosigli s 47 odstotki, dohodek le z 38 odstotki in osebne dohodke z 41 odstotki. Akumulacija upada, dosežena je le z 28 odstotki pa kljub temu, tudi s tem nižjim odstotkom presegamo določila družbenega dogovora in smo tudi nad povprečjem panoge, saj naša akumulacija dosega 5,2 odstotka.

— Kovinski obrati Ljubljana imajo ob polletju izgubo v višini 325 milijonov dinarjev, minimalne akumulacije pa nista dosegla LIO in Kovinski obrati Maribor.

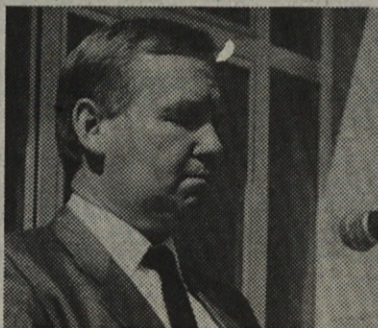
— V Gradisu se povečuje delež dohodka, ki ga namenjamo za osebne dohodke. Ta odstotek je še pred nekaj leti znašal pod 50 odstotki, sedaj pa znaša na ravni Gradisa 58,5 odstotka. Kljub temu povečanju, Gradis v delitvenem razmerju še vedno ni v slovenskem vrhu, saj nekatere delovne organizacije namenjajo tudi od 60 do 65 odstotkov dohodka za osebne dohodke.

— Ker je »ugasnil« interventni zakon, so sedaj ponovno dane možnosti, da imamo v Gradisu enotno akontacijsko vrednost točke. Za ta mesec je dogovorjena v višini 4,20 dinarja, pa je bila od tozda do tozda različna in je znašala od 3,60 do 3,90 dinarjev.

— Revalorizacija je kar močno posegla v dohodek, saj je le-ta manjši za 23,5 odstotka.

Več razprave je bilo o položaju Kovinskih obratov Ljubljana, ki so ob polletju imeli izgubo. Delegat iz tega tozda je poudaril, da je položaj v Kovinskih obratih resnično težak in kritičen, delavci pa ne vidijo izhoda. Primerjajo se tudi z delavci iz Gradbene operative Ljubljana, ki precej več zaslužijo, prejemajo pa tudi terenski dodatek in plačano kosilo. Vse to še povečuje nezadovoljstvo delavcev v Kovinskih obratih.

Najsodobnejša tiskarna

tem govoru, je tov. Janez Bohorič poudaril predvsem kvalitete, s katerimi se je 1567 članski delovni kolektiv razvil v eno najbolj kvalitetnih tiskarskih organizacij v Jugoslaviji. Predvsem naravnost v razvoj (leta 1989 naj bi dosegel že tretjino proizvodnje), najsodobnejša tehnologija, kvaliteta in izvozna usmeritev so tisti dejavniki, ki poudarjajo, da so bile odločitve pravilne.

Po slovesnosti, na kateri so nastopili tudi pevski zbor France Prešern, godba na pihala ter dramski igralec Polde Bibič, so si vsi gostje ogledali novozgrajeni objekt.

novo industrijsko cono na Primskovem. Poleg izredne funkcionalnosti je tudi lepega videza. Vrednost investicije, za katero so največ prispevale banke (nekaj je tudi mednarodnega posojila IFC in sicer 5,5 milijona mark), je v celoti 13 milijard dinarjev, od tega 6 milijard opreme, saj v tiskarski dvorani stojijo najsodobnejši računalniško krmiljeni 4 barvni Heidelberg stroji.

Na slovesnosti so se zbrali delavci Gorenjskega tiska in številni gosti, katerim sta spregovorila podpredsednik izvršnega sveta socialistične republike Slovenije Janez Bohorič in direktor Edvard Jurjevec.

V kratkem, toda vsebinsko boga-

● Ob slovesnosti so podelili zaslužena priznanja dolgoletnim delavcem tiskarne in najbolj zaslužnim posameznikom in institucijam, da ta objekt stoji. Med dobitniki priznanj sta bila tudi direktor našega jeseniškega tozda **Božidar Lukač** in projektant objekta **Mladen Marinčič**.

Nadaljevanje s 1. strani

Nov obračunski sistem oklestil dohodek

kov, z upoštevanjem povečanja cen za dobrih 204 odstotkov pa smo realno izboljšali produktivnost za 7 odstotkov.

Celotni prihodek v višini 74 milijard dinarjev se je povečal za 110 odstotkov in dosega 47 odstotkov planirane vrednosti, kar je v skladu z dolgoletno dinamiko.

Stroški naraščajo

Porabljena sredstva v višini 56 milijard dinarjev predstavljajo 75 odstotkov celotnega prihodka. Z ozirom na spremembo v obračunskem sistemu so se zaradi tako imenovanih revalorizacijskih stroškov porabljena sredstva povečala. Kot kažejo prvi izračuni predstavljajo ti stroški v porabljenih sredstvih skoraj 4 milijarde dinarjev. Brez teh stroškov bi bil delež porabljenih sredstev v celotnem prihodu nižji, kar bi pomenilo izboljšanje ekonomičnosti poslovanja. Na izboljšanje ekonomičnosti poslovanja kaže zasledovanje gibanja materialnih stroškov, ki so se povečali le za 96 odstotkov in znašajo 47 milijard dinarjev.

Amortizacije smo obračunali za enkrat le v višini 1,164 milijarde dinarjev, kar je nekoliko manj kot smo načrtovali za prvo polletje.

Dohodek manjši

Najpomembnejša ekonomska kategorija in hkrati kazalnik uspeha je dosežen **dohodek**. V Gradisu smo ob koncu prvega polletja dosegli 18,6 milijarde dinarjev dohodka. Nominalno je to za 113 odstotkov več kot lani in 38 odstotkov letošnje planirane vrednosti.

Ne smemo pa pozabiti, da je dohodek zaradi povečanja porabljenih sredstev kot posledica revalorizacijskih stroškov, letos manjši — lahko rečemo, kar za 20 odstotkov.

Razporeditev je presenetljiva — zato jo poskusimo razčleniti kar po vrsti.

Obveznosti v višini 5,5 milijarde dinarjev so se nenormalno povečale, kar za 153 odstotkov. Na porast in višino obveznosti skoraj nimamo vpliva, saj so skoraj vse obveznosti zakonsko predpisane.

Osební dohodek realno višji

Za osebne dohodke smo razporedili skoraj 11 milijard dinarjev, kar je za 140 odstotkov več kot lani, pa tudi več kot je znašalo povečanje življenjskih stroškov. Po statističnih podatkih so se življenjski stroški v obdobju enega leta povečali za 103

Ob sprejemanju periodičnih obračunov smo dohodek začasno razporedili takole (v milijon dinarjih):

	1-VI/86		% GN 1987		1-VI/87		Indeks 1-VI/87 1-VI/87	
	1-VI/86	GN	1-VI/86	GN	1-VI/86	GN	1-VI/86	GN
Dohodek	8.735	100	48.830	100	18.617	100	213	38
Obveznosti	2.186	25	12.296	25	5.540	30	253	45
Čisti dohodek	6.549	75	36.534	75	13.077	70	200	36
Osební dohodek	4.543	52	26.855	55	10.891	58	240	41
Stan. gradnja	232	3	1.628	3	482	2	208	30
Skupna poraba	288	3	1.690	4	281	1	98	17
Poslovni sklad	1.149	13	4.487	9	1.046	6	91	23
Rezervni sklad	337	4	1.874	4	704	3	209	38

odstotke — torej so se naši osebni dohodki realno povečali za 17 odstotkov.

Gibanje osebnih dohodkov je bilo v letošnjem letu, lahko rečemo, strogo omejeno. Pet mesecev je veljal interventni zakon. Po določilih tega zakona so se osebni dohodki lahko povečali le v primeru povečanja produktivnosti dela, ki se je merila z dohodkom na delavca. Primerjalni nivo, tako za osebne dohodke, kot tudi za produktivnost, so bili dosežki v lanskem zadnjem četrtletju. Takšna primerjava pa za gradbeništvo ni najbolj ugodna.

V mesecu juniju pa je začel veljati družbeni dogovor o razporejanju dohodka na osebne odhodke. Dovoljeno višino sredstev razporejenih za osebne dohodke in celotno skupno porabo se po merilih družbenega dogovora ugotavlja na dokaj zapleten način — z mero uspešnosti. Ta mera uspešnosti je odvisna od več

faktorjev, tako od čistega dohodka, povprečno uporabljenih poslovnih sredstev, gibanja osebnih dohodkov v preteklih desetih letih in še od primerjav s podskupinami dejavnosti kamor so posamezni naši tozdi uvrščeni.

Skladi manj polni

Da smo ob polletju zadostili merilom družbenega dogovora, v mnogih tozdi niso mogli nameniti dela čistega dohodka za prosti del sklada skupne porabe. Iz preglednice je razvidno, da smo zaenkrat razporedili za prosti del sklada skupne porabe manj kot v lanskem polletju.

Rezervni sklad moramo po določilih zakona oblikovati v višini 4 odstotkov od doseženega dohodka. Z izjemo tozda KO Ljubljana so v vseh ostalih tozdi oblikovali sredstva za te namene.

Poslovni sklad v višini 1,046 milijarde dinarjev je, kot poskledica že navedenih sprememb, manjši kot prej.

Akumulacija, ki je seštevek rezervnega in poslovnega sklada je oblikovana v višini 1,750 milijarde dinarjev. Takšna akumulacija predstavlja v odnosu na povprečno uporabljen poslovni sredstva 2,6 odstotka, kar je več kot so znašala družbena predvidevanja za našo dejavnost za letošnje prvo polletje.

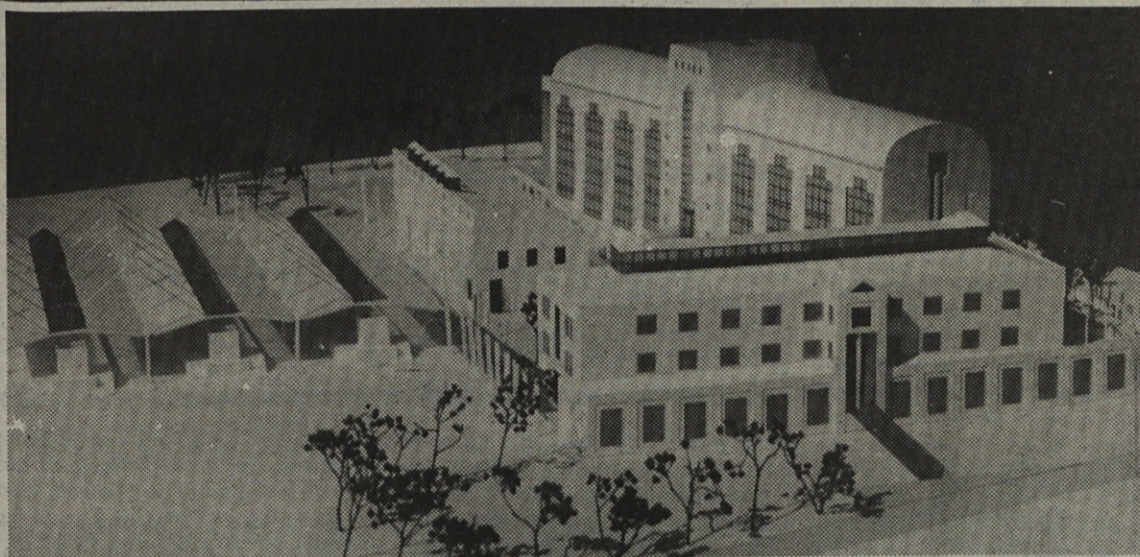
Zadovoljivi obeti do konca leta

Ali smo z rezultati prvega polletja lahko zadovoljni? Odgovor ni enostaven — z ozirom na težko gospodarsko situacijo so naši rezultati kot celota sorazmerno dobri. Razlike med posameznimi tozdi so večje. V tozdu KO Ljubljana so polletje zaključili z izgubo v višini 325 milijonov dinarjev, ki je posledica visokih revalorizacijskih stroškov.

V tozdu KO Maribor in LIO Škofja Loka niso ustvarili dovolj minimalne akumulacije — tako kot jo določajo naši samoupravni akti. V vseh navedenih tozdi bodo morali sprejeti ukrepe za odpravo teh težav in o teh ukrepih obvestiti celoten kolektiv.

Angažiranost za drugo polovico leta je zadovoljiva — in kot kaže so izgledi, da bomo letošnje leto kljub velikim težavam zaključili zadovoljlivo.

Zora Vehovec

Maketa objektov, kjer bodo v Mariboru novi prostori carinarnice, STTC, Interevropce in drugih skladiščno-transportnih organizacij.

Začela se je gradnja skladiščno transportnega centra v Mariboru

V prejšnji številki našega glasila smo pisali o podpisu pogodbe za gradnjo novega blagovno distribucijskega centra v Mariboru. Gre za gradnjo petih velikih objektov s skupno površino 18.000 kvadratnih metrov.

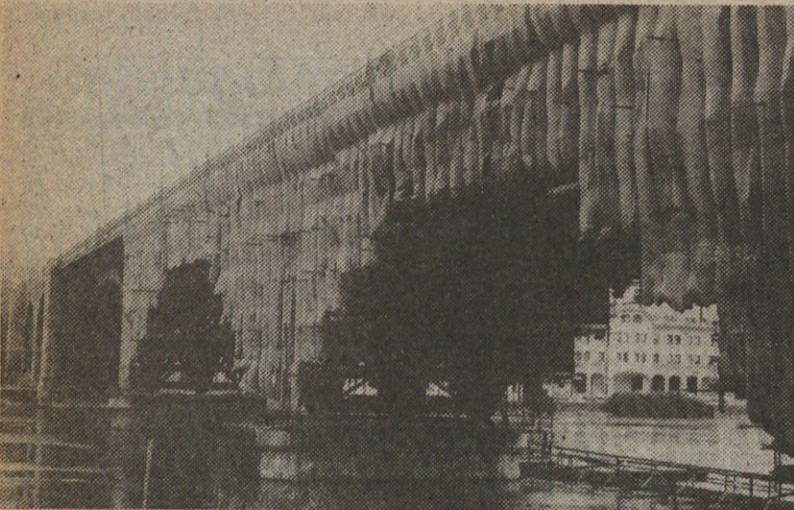
Blagovno distribucijski center se bo preselil ob Tržaško cesto zaradi gradnje hitre ceste skozi Maribor. Tja se bo preselila tudi carinarnica, ki je sedaj še v Mlinski ulici.

Z gradnjo so že pričeli, saj je rok izredno kratek.

15. julija prihodnje leto morajo biti objekti predani investitorju. Največji objekt je poslovna zgradba STTC, carine, Interevropce in drugih skladiščno-transportnih organizacij, ki ima kar 9500 kvadratnih metrov površine.

Do zime naj bi bili objekti, katerih vrednost znaša šest milijard dinarjev, pod streho. Objekti so sodobno zasnovani, kar je razvidno tudi iz zgornjega posnetka makete.

F. Š.

Stari dravski most v »preobleki«.

V Mariboru so stari dravski most zgradili pred natanko 74. leti, letos pa obnavljajo jekleno konstrukcijo in vozišče

Obnovili bodo stari most čez Dravo

Sedaj, ko se prebujajo mariborski Lent, je prišel stari mariborski most čez Dravo spet v ospredje. Uredili so stopnice ob Veliki kavarni, ki peljejo k Dravi, od tod pa je bilo moč videti jekleni del mostu, ki je vidno propadal. Čeprav so ga šele pred devetimi leti obnavljali, je bil sedaj že v takem stanju, da je bil promet čezenj že ogrožen.

Most je sestavljen iz treh jeklenih lokov v katerih je montiranih 964.700 kilogramov jekla. In prav to jekleno konstrukcijo je napadla rja, popraviti pa je potrebno tudi vozišče. Tega naj bi delavci Gradisa tozda GE Nizke gradnje obnovili do konca julija, do sredine oktobra pa bi naj delavci mariborske Metalne in Tekola popravili in zaščitili jekleno konstrukcijo. Seveda bi bilo potrebno obnoviti tudi kamniti del, toda ta bo prišel na vrsto šele prihodnje leto.

Do sem vse lepo in prav, toda prav ni, da smo se lotili popravila prav sredi turistične sezone. Tako smo še dodatno z lokalnim prometom močno obremenili Titov most, ki je že sam po sebi preobremenjen.

Gradisovi delavci so tudi podo-

drali jekleno konstrukcijo, da so lahko delavci Metalne in Tekola pričeli z oporavitvijo le-te. Če smo lahko zadovoljni z delom Gradisa pod mostom, pa tega za delo na vozišču, kjer so polagali asfaltno prevleko, vsaj v začetku, ne moremo trditi. Res, da so bili vmes dopusti, toda to ne opravičuje, da smo na vozišču videvali delavca ali dva, in še to največkrat v prikolicah z Gradisovo nalepko.

Po nepotrebnem smo tako pravljali dobro Gradisovo ime. Delo je sedaj le steklo, toda ali je bila potrebna »intervencija od zgoraj«? Stari dravski most bo kmalu bolj trden. Življenjsko dobo mu bodo s tem podaljšali za 50 let, razbremenil pa ga bo šele bodoči studentski most.

Franjo Štromajer

Vsako delo se ne da opraviti s strojem, tudi če poteka v okolju, kjer je neobhodna visoka tehnologija, kot je to v jedrski elektrarni. Za jašek velikosti 2 krat 2 metra in globok štiri metre in pol, je treba poprijeti za kramp in lopato.

Delo so zaupali mariborski gradbeni enoti

Kmalu začetek gradnje avtobusne postaje v Mariboru

Končno se je v Mariboru le premaknilo pri gradnji nove avtobusne postaje. Stara, začasna lokacija pred železniškim kolodvorom ni več ustrezala povečanemu prometu, zato so v Mariboru že dalj časa razmišljali o gradnji nove.

V drugi polovici avgusta bodo delavci mariborske gradbene enote Gradisa, v sodelovanju z delavci Stavbarja, pričeli z deli na izgradnji prve faze. Ta obsega predvsem komunalno ureditev zemljišča, gradnjo dvonamenskega zaklonišča s podhodom in kanalizacijo.

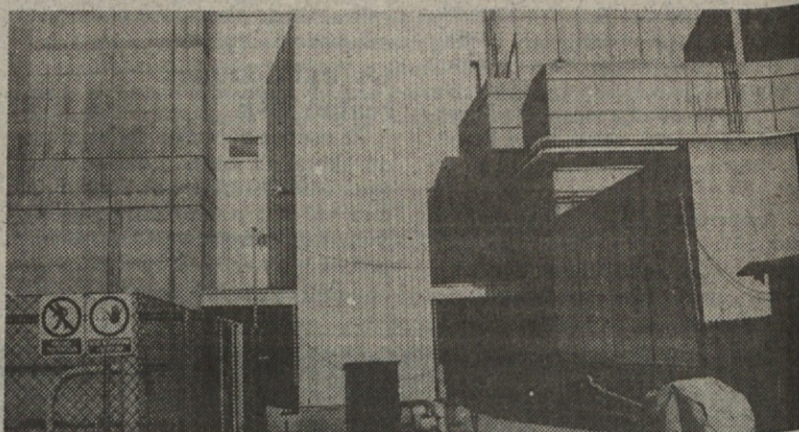
V začetku oktobra pa naj bi pričeli z gradnjo objekta avtobusne postaje.

Skupna predračunska vrednost vseh del znaša 7,5 milijarde dinarjev, dodati pa bo še potreben znesek za uvoz opreme.

Projekt zanjo so izdelali v Inženiring biroju Maribor, v njej pa bodo poleg potrebnih pisarn in garderob tudi številni drugi lokali.

Na pokritih stojiščih bo hkrati prostora za petindvajset avtobusov. Nova mariborska avtobusna postaja bo zgrajena do konca prihodnjega leta.

Franjo Štromajer

Radiološka postaja, stisnjena med že obstoječe stavbe.

V jedrski elektrarni je tudi za gradbenike vedno dovolj dela

Septembra redni letni remont JE Krško

Gradbena operativa Ljubljana ima v jedrski elektrarni Krško stalno ekipo, ki sedaj šteje 44 delavcev. Dela je zanje vedno dovolj, in to sprotnega vzdrževanja, kot tudi novogradenj. Tako od avgusta lani gradijo ob primarni stavbi elektrarne radiološko postajo, stisnjeno med obstoječe stavbe. Zaradi tega niso mogli uporabljati vse običajne mehanizacije in so morali veliko dela opraviti ročno. Postaja ima tlorisne mere 21 krat 9,5 metra, ima pa klet in tri etaže.

Gradbena dela so bila končana že pozimi, sedaj izvajajo obrtniška dela, katerih nosilec je prav tako Gradis. Tudi ta so v glavnem že končana, vsaj kolikor se je dalo, ker čakajo še na specialne kable iz tujine.

Izvajajo pa še razna manjša dela, urejajo okolico, podirajo nepotrebne barake, popravljajo strehe, delajo dodatne jaške za kanalizacijo, pripravljajo sode, v katere delavci elektrarne spravljajo nizko radioaktivne odpadke in opravljajo še ostala sprotna manjša dela.

Septembra se bo pričel vsakoletni

redni remont elektrarne. Trajal bo mesec in pol do dva meseca, da pa elektrarna stoji čim manj časa, morajo takrat zelo hiteti z delom. Eno od večjih opravil v času remonta bo obnova jezua na Savi, ki ga bodo tudi premazali z epoksi smolo in s tem zaščitili beton pred agresivnim delovanjem vode.

Gradbena operativa računa tudi na gradnjo skladiščne stavbe ob servisno upravni stavbi, vendar se zaradi pomanjkanja finančnih sredstev še ne ve, kdaj bo prišlo do te realizacije.

M. M.

Gradbena jama nove strojnice HE Fala na desnem bregu Drave. Na levi strani fotografije se začneja stari jez.

Prenova HE Fala — pet let dela za Nizke Gradnje

Nova strojnica ob starem jezu

Hidroelektrarna Fala je bila ena prvih v Sloveniji in prva na Dravi, narejena pa je bila pred skoraj 70 leti. Po tolikih letih obratovanja jo je seveda načel zob časa, je pa že tudi tehnološko toliko zastarela, da je potrebna celovite prenove, oziroma rekonstrukcije. Dravske elektrarne Maribor, ki upravljajo z njo, so gradbena dela prenove zaupale gradbeni enoti Nizke gradnje Maribor, ki so pred desetimi leti elektrarni že dogradile en agregat sedmim starim. Vrednost Gradisovega dela znaša 8 milijard din.

Gradbena dela zajemajo sanacijo starih objektov — mostov in jezovne stavbe, zadelati je potrebno obstoječe turbinske vtoke na stari strojnici, popolnoma na novo pa je potrebno zgraditi novo strojnico za dva agregata (2 x 25 MW), ki bosta nadomestila sedem starih. Od prvotne elektrarne bodo tako delovale le še zapornice, katerih mehanizme pa bodo tudi sanirali ali zamenjali.

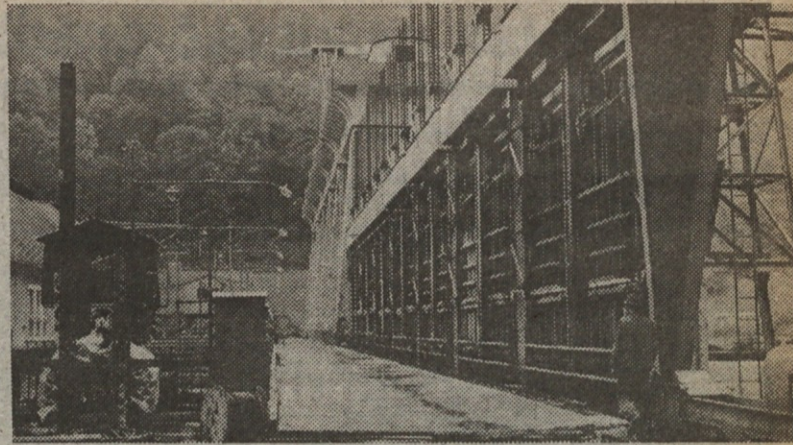
Nizke gradnje od letošnje pomladi delajo izkope ob obstoječem jezu na desni strani Drave, odstranili so že okoli polovico od predvidenih 120 tisoč kubičnih metrov materiala, od tega polovico skal. Dela potekajo v zelo težkih pogojih. Desni breg je zelo strm, delno je iz žive

skale, nekaj deset metrov nad gradbeno jamo pa teče železniška proga.

Minerska dela izvaja Geološki zavod, ki ima najmodernejši stroj za vrtanje lukenj, ki je kos tudi tako trdi skali, kot je pohorski granit. Zaradi njega so se pojavila tudi dodatna dela. Pokazalo se je namreč, da kamenina le ni tako monolitna, kot so pričakovali, zato jo bodo morali dodatno sidrati, preden bodo lahko nadaljevali z izkopom.

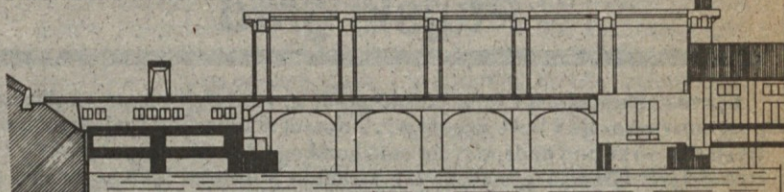
Vodja gradbišča HE Fala je **Ivo Kerštinc**, ki je povedal, da dela kljub temu potekajo po planu. Ob obisku gradbišča so zapirali vzhodni del gradbene jame, da bodo iz nje lahko izčrpali vodo in nadaljevali z izkopom, ki bo predvidoma končan do konca leta. Že v začetku avgusta bodo pričeli betonirati vtoka, ki sta del glavnega novega objekta, to je strojnice.

Nikola Mirič in **Vili Dobnik** sta delovodji. Pojasnila sta, da trenutno

Generatorji HE Fala so dajali elektriko šest desetletij, tako da gredo v zaslužen pokoj. Jez in zapornice pa bodo po prenovi služili novi strojnici.

SKICA JEZU IN NOVE STROJNICE

betonirajo v vodi, delo pa spremlja potapljač, ki skrbi tudi za enakomerno razporejanje betona, pred tem pa je vezal armaturo, in to v mrzli in umazani Dravi, kjer je vidljivost zelo slaba. Montirajo pa tudi barakarsko naselje ob gradbišču za dežurne in betonere.

Vodja dvanajstih delavcev Strojno prometnega obrata na gradbišču je **Rajko Jelen**. Na razpolago imajo kar precej mehanizacije — šest demperjev, dva bagerja in en buldožer. Delo je precej zahtevno zaradi skalnatega terena, pa tudi cesta od Falskega gradu do gradbene jame je zelo ozka.

Sedaj je na gradbišču okoli 60 delavcev, v konici gradnje pa jih bo približno 200, to bo predvidoma sredi prihodnjega leta. Za tolikšno število ljudi je potrebno dobro organizirati tudi prehrano, prenočišča in prevoze do Maribora. Nova montažna jedilnica je že gotova (prejšnja je bila v eni od manjših stavb elek-

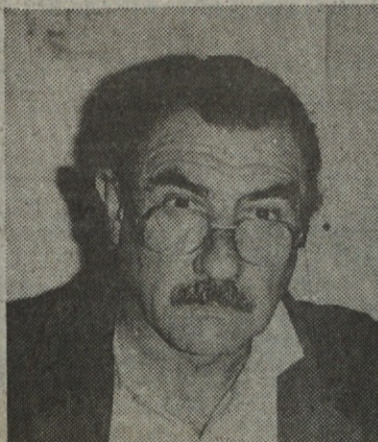
trarne), kmalu pa bo urejena še kuhinja ter bivalni preostori. Večina delavcev pa se bo vozila v Maribor, kjer postavljajo zanje delavsko naselje.

Vodja kuhinje je **Alojz Črnko**, povedati je treba, da so z njegovim kuhanjem delavci zelo zadovoljni. Zaenkrat pripravljajo samo malico, v kratkem pa bodo kuhali zajtrk, malico, kosilo in večerjo. Tudi to prispeva k boljšemu počutju in tudi delu.

Glavni projektant prenove je Inženiring biro elektroprojekt Maribor, ki nekoliko kasni s projekti, to pa že malo zavira delo Gradisovih delavcev. Če bo šlo vse po načrtih bo prenova trajala pet let, novi agregata in osmi, ki ostane, bil pa je zgrajen pred leti, pa bodo dajali več električne energije kot doseda sedem starih, ki bodo skupaj s strojnico sanirani in ohranjeni kot zgodovinska muzejska vrednost.

M. M.

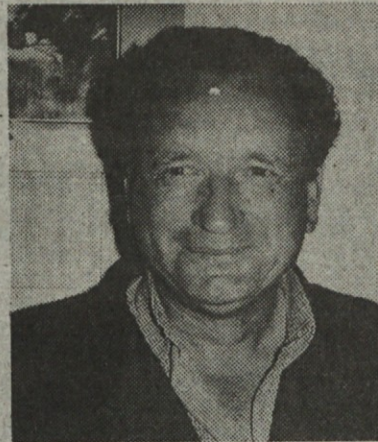
● Ves čas gradnje bo stara elektrarna delovala. To pa pomeni, da bo akumulacijski jez poln, naprave ob gradbišču pa bodo pod napetostjo. Delo je zato težje in bolj nevarno.

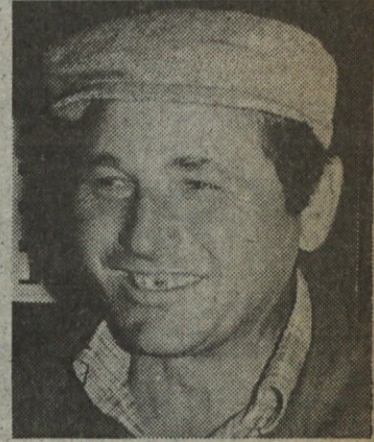
Vodja gradbišča Ivo Kerštinc

Nikola Mirič

Rajko Jelen

Vili Dobnik

Obisk gradbišč gradbene enote Gradnje Ptuj

Pogled na obnovljeno pročelje ptujskega gradu

Ptujski grad

Glavna znamenitost Ptuja, ptujski grad, se v letošnji sezoni okoličanom ponosno razkazuje v novi, preobleki. Po statični sanaciji zidovja ter obnovi strehe, so se pod nadzorstvom mariborskega Zavoda za spomeniško varstvo delavci Gradisovega tozda GE Gradnje Ptuj letos lotili še fasade. Ob našem obisku (v zadnjih dneh julija) je bil gradbeni oder samo še ob severni strani.

»V letošnjem letu smo se najprej lotili termoizolacije podstrešja«, nam je za Vestnik povedal gradbeni tehnik **Evgen Požgai**, vodja gradbišča. »Potem je prišla na vrsto fasada. Narejena je s podaljšano belo cementno malto, ki jo prekriva acrylni oplesk.«

Republiška in občinska kulturna skupnost sta v dveh letih za obnovo prispevali okrog sto milijonov dinarjev. Delo gradbenikov je bilo ves čas zelo raznoliko in zahtevno, nekoliko razširjena ekipa, ki je pred tem obnavljala grad Borl, pa je že poznala način dela — to je, da so potrebni sproti dogovori ter posvetovanja kot tudi posebni izdelavni postopki. Kot zanimivost povejmo tudi to, da v času obnove ptujski Pokrajinski

muzej v gradu za obiskovalce ni zaprl vrat, to pa je hkrati pomenilo, da je bilo ves čas tudi delo naših gradbenikov stalno na očeh javnosti.

Veliko zanimivosti bi lahko našteali, ko bi obujali spomin na dosedaj opravljena obnovitvena dela. Grajski temelji, na primer, nimajo horizontalne izolacije — za preprečevanje prodiranja vlage je bil uporabljen način vbrizgavanja silikonske raztopine.

Po odstranitvi starega ometa so odkrili, da del gradu pravzaprav izvira iz 10.—12. stoletja. O tem pričajo nepravilni nastavki zidovja in pa odkrita prvotna okna z oboki v romanskem slogu. Ta del zidovja bo restavriran in ga ne bodo zametali.

Tudi sicer je grad še poln skrivno-

sti. Obnovitvena dela pri žitnici oziroma odkop za tako imenovano zračno drenažo trenutno ne napreduje. Pred gradbeniki morajo svoje delo zaključiti arheologi. Na dvorišču gradu je namreč odkrito zatrpiano nekdanje pokopališče s svetiščem.

Zdaj obnavljajo tudi grajsko obzidje. Načel ga je čas, dodatno pa zrahljale korenine medtem razrastle rastlinja.

Dela potekajo neprekinjeno in kot so nam povedali, v pospešenem tempu v zadovoljstvo vseh: gradbeniki se lahko pohvalijo, da so z deli pred planom, zadovoljen je investitor, grad pa bo lepše urejen pričakal povabljen na občinsko proslavo ta mesec ter seveda številne radovedne obiskovalce od blizu in daleč, ki jih gradovi, posebej če so urejeni, od nekdaj privlačijo.

G. B.

Rabelčja vas

V stanovanjski soseski Rabelčja vas — zahod dobiva končno podobo blok B-2, v katerem bo 5465 kvadratnih metrov uporabne površine oziroma povedano drugače, v pritličju in treh nadstropjih 96 eno- do trisobnih stanovanj.

Stanovanja v tretjem nadstropju bodo dvovišinska (dupleks), kar pomeni bolj izrabljeno podstrešje. Z zgraditvijo tega bloka bo kare »B« zaključen, v bodočnosti pa se bo, kot je predvideno v prostorskem načrtu, gradnja preselila prek ceste na drugo stran višje na pobočje.

Delavci GE Gradnje Ptuj so v nurnem delu ter z delom ob sobotah, nedeljah in praznikih nadoknadili zamudo, ki se jim je nakopičila v neugodnih zimskopomladanskih razmerah. Zatrdili so nam, da ne dvomijo več — stanovanja bodo predali v roku, le-ta pa je konec oktobra.

Vodja gradbišča gradbeni inž. **Boris Ketiš** nam je zaupal še en objave vreden podatek. Po načrtu, ki so ga naredili ob preverjanju terminskega plana v želji, da nadoknadijo zamujeno, so določili in dosegli

zelo napeto kontinuiteto del — samo sedem delovnih dni za vsako etažo! Pri gradnji prvih lamel podobnih blokov je bilo za vsako etažo potrebnih 13 delovnih dni.

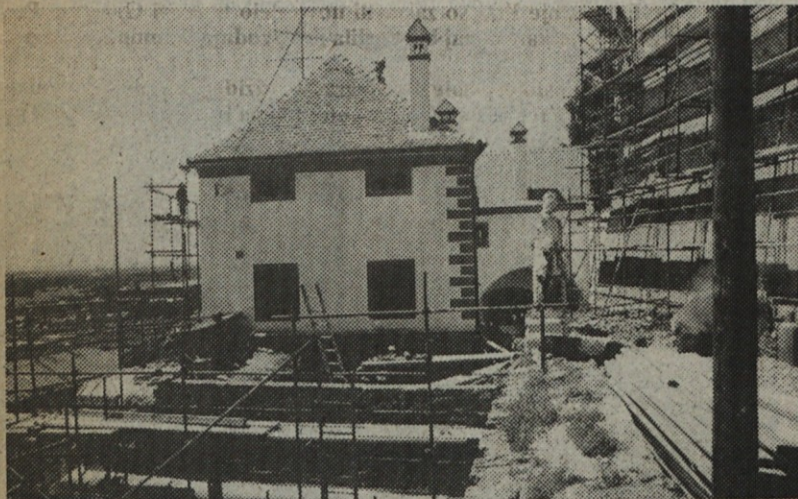
Novi blok bo prvi, v katerem je, med drugimi, instaliran tudi razvod za kabelsko televizijo. Dodajmo še, da je v tamkajšnji krajevni skupnosti Boris Ziherl tudi sistem ustreznih sprejemnih anten že postavljen.

Za Ptuj velja, da imajo v primerjavi z ostalimi kraji v Sloveniji zelo malo etažnih lastnikov stanovanj — vsega morda le okrog deset odstotkov. Kupec stanovanj bo samoupravna stanovanjska skupnost (v bloku bodo tudi solidarnostna stanovanja), zanimivost pa je tudi prodajna cena — suče se samo okrog 350 tisočakov za kvadratni meter.

G. B.

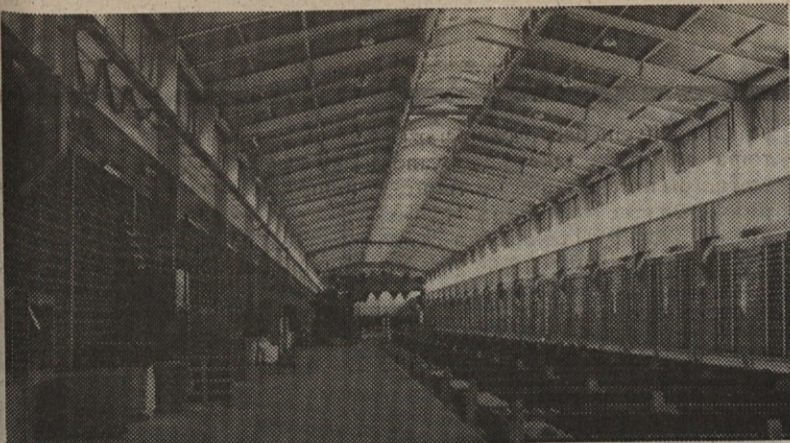
Blok B-2 in urejanje okolice ob zaključevanju gradnje v kareju B

Obnova ptujskega gradu je terjala tudi začasno prestavitev spomenika Florjanu. To je bila edinstvena priložnost, da si je tudi sam lahko poglobljeno ogledal romanski zid, nato pa bo spet dolga leta zasedal svoj prejšnji položaj

Na Ziherlovi ploščadi raste tudi nov niz garaž za 74 jeklenih konjičkov

Nova tovarna glinice in aluminija v Kidričevem bo v kratkem zgrajena, tako da bo v elektrolizi stekla proizvodnja primarnega aluminija.

Če bi se investitor odločil za drugo fazo gradnje, lahko ponovno računa na Gradiso

Kidričevo pred rokom?

O gradnji objekta modernizacije proizvodnje primarnega aluminija smo že večkrat poročali v našem glasilu. Dela pa sedaj resnično gredo h koncu, zato nas je zanimalo, kakšen je bil delež Gradisovih delavcev na tem objektu. Kot vemo so pričeli delavci tozda Gradbena enota iz Maribora z deli na tem gradbišču 2. junija lanskega leta. Zavedali so se, da je to velik objekt, predvsem pa rokovno »zelo napet«.

Vlado Čač vodja gradbišča v Kidričevem: »V začetku gradnje nam vsem ni bilo čisto jasno kakšen obseg del je pred nami, vendar smo skupaj z investitorjem kaj kmalu ujeli ritem gradnje. Z dobro načrtovanimi pripravljanimi deli investitorja in Gradisa so se nam odprle široke možnosti za uresničitev zastavljenih ciljev.

Lahko rečem, da smo skupaj z Konstruktorjem v predvidenih rokih uspeli pripraviti vse objekte za zaključna dela, da so lahko tako kooperanti do novega leta pokrili vse objekte. Nepričakovane velike težave smo imeli z izvajalci jeklenih konstrukcij, ki se niso držali dogovorjenih rokov in tako so splavale obljubljene premije po vodi.

Letošnje leto smo nadaljevali z deli po predvidevanjih, vendar z mnogo manj nerboze, ki je običajna pri izvajalcih in investitorju. To nam je omogočilo, da smo kvalitetno končali vsa dela in na večini objektov že opravili tehnični pregled.

Z objektom usmerniške podob-

staje, ki je tik pred dokončanjem, je Gradis zaokrožil svojo dejavnost pri izgradnji tega velikega projekta v Kidričevem in počasi delavci že odhajajo na nova delovišča.

Na tako velikem in razgibanem gradbišču ste si nabrali tudi kopico izkušenj...

»Vsi, ki smo delali na tem projektu, smo si res nabrali dragocene izkušnje in to pri sami pripravi del, organizaciji kot tudi pri izvedbi del. Škoda, da se taki objekti, kot so elektroliza, peč za žganje anodnih blokov in še nekateri, gradijo le nekajkrat v generaciji, kajti marsikatero izkušnjo in inovacijo bi se dalo sedaj uporabiti.

Investitorju želimo, da bi uspešno dokončal še zaključna dela pred rokom (kar se danes kaže kot povsem realno) in, da bi investicija dala tiste sadove, ki jih vsi pričakujemo. V kolikor bi se investitor na podlagi ugodnih rezultatov odločil še za gradnjo druge faze projekta, lahko z gotovostjo računa tudi na Gradiso. Tudi na sedanjo generacijo.

Franjo Štromajer

Pred mesecem predana nova Semenarna na Ptuj

Ob Letališki cesti v Ljubljani

Sodoben obrat za Kartonažno tovarno

Nasproti naših tozdiv Inženiring in Kovinski obrati ob Letališki cesti v Ljubljani delavci GOLa zaključujejo dela pri gradnji novega obrata za Ljubljansko Kartonažno tovarno.

Pripraljalna dela na novem obratu so se pričela avgusta lani. izkop gradbene jame in temeljnje 1. oktobra, po prekinitvi zaradi neugodne in dolge zime pa so bila nato dela kmalu ustavljena. Nadaljevala so se šele v letošnjem marcu.

Tehnologija bodočega obrata potiskane embalaže zahteva stabilnost klimatskih razmer v proizvodni dvorani — kar najbolj stalno temperaturo okrog 20 stopinj in vlažnost med 50—55 odstotkov — to pa pomeni, da je bilo potrebno stene, strop in pod dodatno izolirati.

Objekt sam meri 112 krat 60,6 metra, dodatno s prizidkom pa je v tlorisu večji še za 20 krat 60 metrov. V desnem aneksu je pisarniški del z garderobami in laboratorijem, v levem pa bo pokrito odprto skladišče.

Objekt je bil pogojen na ključ. Proizvodno halo sestavljajo tipski element Gradisove montažne hale, do objekta, ki stoji na samem pa je bilo treba speljati tudi vse komunalne priključke. Omenimo nekaj podatkov: mešane kanalizacije je bilo za 580 metrov, vodovodnega omrežja za 630 metrov, položiti je bilo potrebno 1.400 metrov cestnih robnikov, 8.000 kvadratnih metrov asfalta, urediti za 3.000 kvadratnih metrov zelenic itd.

Objekt bo do 1. oktobra dokončan.

G. B.

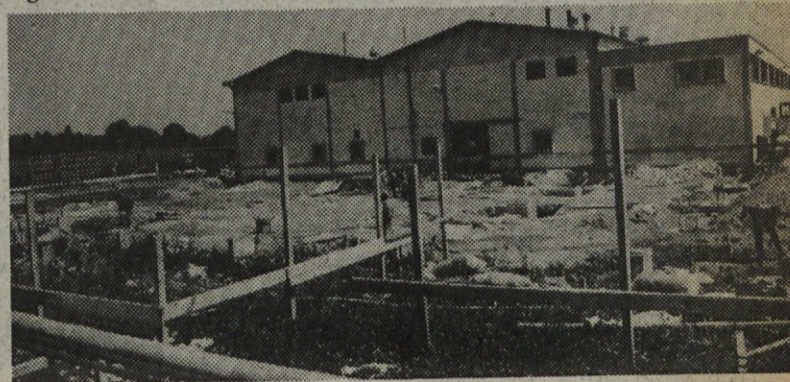
Ob obratu potiskane embalaže je medtem že položen asfalt

Za Savo Kranj

Prizidek h Gumarni Ptuj

Delavci GE Gradnje Ptuj so zastavili novo delo tudi pri Gumarni Ptuj, tozdu kranjske Save, kamor naj bi se selila proizvodnja avtomobilskih zračnic.

K prednji strani obstoječe hale bodo zgradili prizidek, na zadnji strani delajo hladilni bazen za tehnološko paro, potrebna pa bodo tudi nekatera prilagoditveno-obnovitvena dela.

Temelji za prizidek k obstoječi hali Gumarne Ptuj

V mirnem predelu nasproti Brionov raste novo turistično naselje

Barbariga ta hip edina gradnja za trg v Istri

Istra je od nekdaj privlačila turiste od blizu in daleč. Ob njeni obali se je razvilo več močnih turističnih centrov, novonastajajoči, katerega gradnja se je začela na dolgo rezerviranem zemljišču nasproti Brionov oktobra lani, pa utegne postati prav tako znan — seveda potem, ko bodo zgrajene vse faze. To bo Barbariga-Mandriol.

Za boljšo orientacijo povejmo, da leži turistični kompleks Barbariga med Rovinjem in Puljem, dokler pa ne bo kraj povezan s sodobno prometnico priporočamo cesto Fažana—Peroj—Barbariga.

Turistični kompleks, bo, ko bo v celoti dograjen, sestavljalo okrog 2.000 stanovanj apartmajskega tipa za trg, hotel s 500 ležišči, naselje za oddajo turistom z zmogljivostjo okrog 2.500 ležišč, predviden pa je tudi avtokamp za okrog 5.000 gostov. Na tem področju bo torej v bližnji prihodnosti lahko hkrati letovalo kar okrog 15.000 dopustnikov, za katere bodo zgradili tudi samopo-

strežno trgovino, ustrezne lokale in športnorekreativne površine.

V okviru zainteresiranih poslovnih skupnosti, poreškega Evroturista, puljske Gradine in tamkajšnjega sisa za gradbeno ter komunalno dejavnost je kot član Evroturista ter preizkušen izvajalec del v Istri pri podobnih projektih (Červar, Mareda) delo pridobil tudi Gradis. Vrednostno je v prvi fazi soudeležen z okrog 30-odstotki, razen precejšnjih operativnih obvez pa je bilo treba v izgradnjo infrastrukture ter objektov začasno vložiti precej lastnih sredstev.

V prvi fazi, ki se zdaj zaključuje, je bilo na površini približno 37 hek-

tarjev, zgrajenih 563 stanovanjskih enot z okrog 20.000 kvadratnimi metri uporabne stanovanjske površine. Večinoma so to nizki objekti z vrtovi v pritličju in terasami v nadstropjih. Hkrati naj bi bila dokončana tudi vsa primarna infrastruktura, potrebna za naslednje faze del.

Gradisov delež v prvi fazi je znašal 256 stanovanj s povprečno površino po 35 kvadratnih metrov, med infrastrukturnimi pa bi posebej omenili zahtevno sanitarno (fekalno) kanalizacijo s čistilno napravo. V primerjavi z drugimi področji je zahtevnejša tudi zunanja ureditev.

Rok za izgotovitev prve faze je bil izredno napet, gradnja pa tudi ni potekala brez težav — in zamuja. O tem dejstvu ter vzrokih so bili delegati delavskega sveta DO GIP Gradis že obveščeni na minulem zasedanju, podprli pa so tudi prizadeva-

nja koordinatorja del, tozda Inženiring, da se z ustreznim ukrepanjem finalizacija pospeši in omogoči vsem pričakovalcem stanovanj, da vsaj jesenskem času sezone izkoristijo svoj preostali (ali preloženi) dopust v lastnih apartmajih. Po zdajšnjih informacijah naj bi bil tehnični prevzem konec meseca avgusta.

Izmed Gradisovih gradbenooperativnih tozdov so na tem gradbišču sodelovali tozdi iz Kopra, Celja, Maribora in Raven na Koroškem. Iz dosegljivih poročil in informacij o razmerah in napredovanju del na tem gradbišču se da sklepati, da bi utegnil biti prekratek rok samo delni razlog za nastalo zamudo. Drugi del sega na področje notranjih odnosov med poslovno skupnostjo in članicami kot izvajalci, pri čemer Gradisovi tozdi med seboj niso izjeme. G. B.

V prvi fazi zgrajen predel. V počitniška stanovanja se bodo lastniki lahko vselili prihodnji mesec

V kamnitem terenu so bili izkopi za cevovode naporno delo. Brez miniranja ni šlo, vihteti pa je bilo treba tudi krampe in lopate

Obisk in pogovor v LIO

»Lesarjem se ne godi nič bolje kot gradbenikom«

Lesarjem se v časih krepko omejevanih naložb ne godi nič bolje kot gradbenikom. Tudi oni so prepuščeni sami sebi, pogosto slišijo, da jih je pač za današnje čase preveč, ob iskanju ustreznih del se srečujejo s hudo konkurenco, ki jim zbijajo cene, redki možnosti za zaposlitev njihovih zmogljivosti ter jim onemogoča zadostni zaslužek, kader jim postopno uhaja, opremljenost obratov in delavnic pa se fizično in tehnološko stara. Denarja za najpotrebnejše investicije pogosto ni.

Gornji uvod je samo zbir nekaterih misli, ki smo jih izluščili in zapisali po pogovoru s tehničnim direktorjem Gradisovega škofjeloškega tozda LIO, Franc Cegnar, lesar z dušo in telesom, po izkušnjah pa 'star maček' nam je tudi tokrat rade volje postregel s podatki o tem, kako gospodarijo v tozdu, s kakšnimi težavami se srečujejo in v katero smer gredo njihova prizadevanja.

Z njim smo se pogovarjali potem, ko so bili že znani rezultati poslovanja tozda v prvih šestih mesecih letošnjega leta. V LIO so v tem času dosegli 2.633 milijarde dinarjev celotnega prihodka (indeks glede na enako obdobje v lanskem letu znaša 191), dohodka za 719 milijonov dinarjev (indeks 227) ter čistega dohodka za 420 milijonov dinarjev (indeks 198). Zelo poenostavljena ocena teh števk bi bila, da rezultati niti niso slabi, v tozdu — nekaj »paradnem konju« — pa vendarle niso bili vajeni, da bi bila prav njihova izplačana vrednost točke daleč najnižja v Gradisu, da je bila njihova zadnja večja investicija sušilnica (že pred dvema letoma) oziroma tudi tega, da bi bili v poletnem času še vedno v negotovosti ali bodo imeli pozimi dovolj dela ali ne itd.

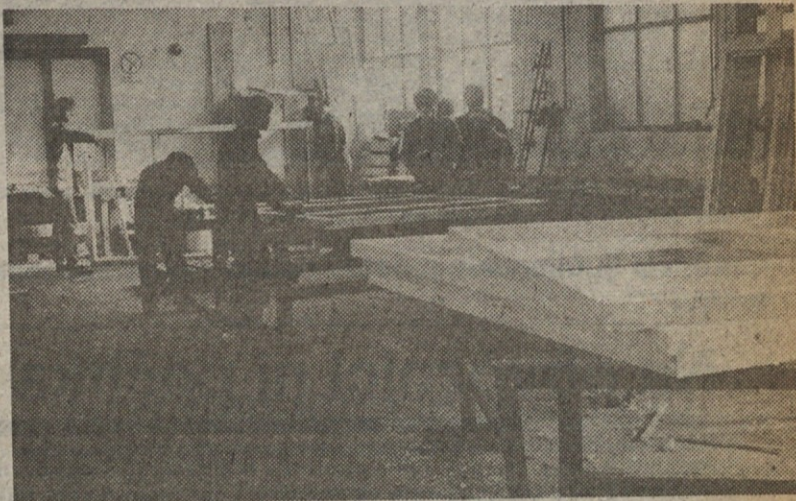
Razčlemba prihodka je znova pokazala skromen delež v okviru Gradisa pridobljenih oz. za Gradis opravljenih del — vsega nekaj nad osem odstotkov. Vsa ostala naročila so si morali zagotoviti sami. Naš sogovornik je omenil, da bi bili ob enakih cenah, kot so dela prevzeli zunanji kooperanti Gradisovih tozdov, tudi sami pripravljeni prevzeti marsikatero delo, pa o njem niti niso bili obveščeni. Glede samostojnega

pridobivanja del pa je omenil naslednje razmerje: »Na vsakih sto izdelanih ponudb uspemo v 5 do 10 primerih!«

Misli o polnjenju skupnega Gradisovega žaklja so bile v obliki pobud že večkrat izrečene, želje pa v praksi vse premalokrat uresničene.

Zdaj, v sezoni, jim pravzaprav dela niti ne manjka. Veliko skupin je po terenu na montaži lesnostavbarskih in stavbnomizarskih izdelkov, ki so jih naredili pozimi v delavnicah. Za to zimo, ugotavljajo, še nimajo dovolj naročil, da bi zaposlili svoje zmogljivosti. Bo njihov apel, naslovljen na tozde znotraj Gradisove družine vendarle pripomogel k povečanju odstotka del za Gradis v strukturi vseh del? Nekdaj je ta odstotek znašal tudi prek 70-odstotkov prihodka, zdaj pa, kot smo že omenili, le dobrih 8 odstotkov. In vendar bi njihove polne zmogljivosti zadoščale komajda za kakšno petino vseh tistih del, ki jih Gradisovi tozdi prepuščajo zunanjim kooperantom (groba ocena).

»Gradisovi mizarji in tesarji so si z leti prigarali sloves dobrih mojstrov. Vredno se je truditi, da se ta sloves obdrži kot tudi ohrani njihovo univerzalno znanje — da ga le-ti prenašajo tudi na nove generacije novoizšolanih mladih ljudi. LIO je imel vsa leta posluh za izobraževanje lesarjev — tudi v minulem letu je imel okrog 40 štipendistov. »Pravzaprav je še sreča,« pravi Franc Cegnar, »da smo v preteklosti namenjali toliko sredstev tudi za stroje. Po opremljenosti smo med slovenskimi lesarji uvrščeni nekje pri vrhu, treba pa bo paziti, da bi prehitro ne zdrknili na povprečje in

Pod vodstvom inštruktorja se učenci kalijo v bodoče mojstre.

potem k dnu, saj se stroji tehnološko in fizično hitro starajo.«

Trenutno problemov glede oskrbe s hlodovino nimajo — je pa po besedah sogovornika draga, žagan les in izdelki pa gredo vse težje v prodajo. Z zalogami je tudi križ: novi predpisi zahtevajo zmanjševanje zalog (imajo jih za kak mesec proizvodnje, morda mesec in pol), mnenja pa so, da bi si morali za zimске mesece zagotoviti večje količine lesa; spravilo takrat ni mogoče, delo v delavnici pa. Valorizacija jim ne gre na roke. Pogosto je tudi kakovost hlodovine slabša, kot bi si jo želeli. »Pozna se, da jo še vedno vozijo s področij, prizadetih po snegolomu ali žledu,« nam je pojasnil vzrok poznavalec.

Zanimalo nas je tudi, kako se razvijajo njihova izvozna prizadevanja. Nekaj števk nazaj smo napovedali, da bo morda prišlo do dogovora o izvozu več deset montažnih hiš v tujino.

»Vzorčno pošiljko petih montažnih hiš smo že zložili in jih odpremili v kontejnerjih v Združene države. Narejene so bile po ameriških predlogah in standardih, v promet pa naj bi šle prek prodajne mreže Slovenijalesa. « se je glasil odgovor. Pošiljka je bila odpremljena v juliju, povpraševanje in čas pa bo pokazal, če bi to utegnil biti obojestransko zanimiv posel.

Deset montažnih hiš so, ravno tako prek Slovenijalesa, odpotali tudi v Avstrijo avstrijskim in nemškim kupcem.

Poti izvoza so trnove, to danes vedo že vsi. Tudi v LIO se zavedajo, da ta pot ne zagotavlja vselej dobrega zaslužka — prinaša pa devize, te pa so Gradisu in vsej družbi še kako potrebne. Pospremimo torej tudi te korake z odobravanjem in vso pozornostjo.

G. B.

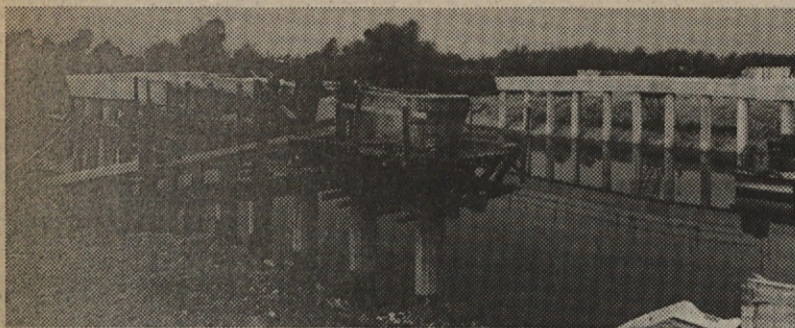

Strojni transport lesa različne stopnje obdelave.

Celjani v Kranju so imeli za objekt, ki ga gradijo za tekstilno tovarno Zvezda, rok 7. avgust. Ob našem obisku so v notranjosti polagali finalni tlak, oblagali zadnje metre fasade s silikatno opeko, urejali okolico in pripravljali potrebno za asfaltiranje rampe. Obratunski tehnik Niko Rožič nam je zatrdil, da bo do omenjenega datuma delo tudi opravljeno.

Foto: G. B.

Na mostu čez Ljubljano se odstranjujejo opaži za desni opornik, tako da se bo tudi na tem objektu kmalu začela montaža nosilcev.

Graditelji ljubljanskih mostov delajo v pospešenem tempu

Na obvoznici ni počitka

Nekaj številka nazaj smo poročali o mostovih, ki jih tokrat Gradisovi delavci delajo na trasi južne ljubljanske obvoznice in v povezanosti z njo. Slike, ki smo jih zadnje objavili, se v mnogočem razlikujejo od današnjih.

Most na Fužinah je zmontiran in se opravljajo že dela na zgornji konstrukciji, na Kodeljevem so zmontirani že loki nad Grubarjevim prekopom in bodo prav kmalu montirali stične loke, na Ljubljani so na zabite kole že zabetonirali tudi ležišča za nosilce, na Dolenjki pa so v celoti zmontirana že vsa polja ene strani viadukta in montirajo že drugo polovico.

Na ljubljanskih mostovih dela po-

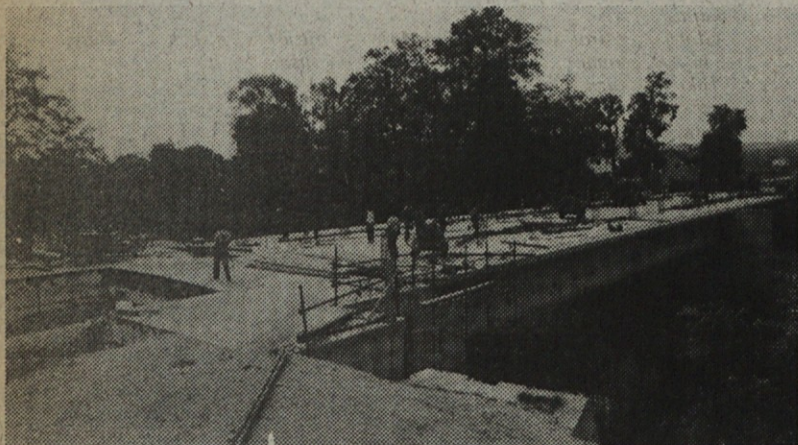
tekajo s pospešenim tempom, tako da bi bili vsi dograjeni v dogovorjenih rokih.

Še največ težav je prav pri viaduktu na Dolenjki na južni obvoznici, saj montaža poteka preko železniške proge in preko najbolj prometne ceste v Sloveniji, Ljubljana—Zagreb. Kljub temu pa zaradi montaže ni večjih zastojev v prometu.

M. Krnc

Na viaduktu južne obvoznice preko Dolenjske ceste in železnice se montirajo nosilci tretjega polja desnega voznega pasu, medtem ko je levi že v celoti zmontiran.

Na mostu v Fužinah se že opravljajo dela za instalacije, saj je tudi zgornja plošča že zabetonirana.

Baza Nizkih gradenj na Pobrežju

Največ dela za premostitvene objekte

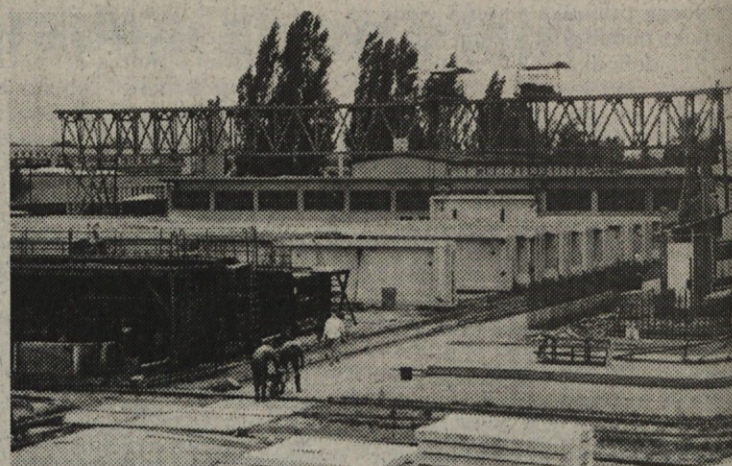
Kljub temu, da so izdelavo manjših betonskih elementov za montažo premostitvenih objektov v Višegradu preselili iz Pobrežja v Bičelo polje, imajo v bazi Nizkih gradenj dela še vedno veliko. Na dan izdelajo dva nosilca, enega za Višegrad, drugega za mostove v Ljubljani. Dobili so tudi naročilo za izdelavo 60 segmentov za stebre, ker v Bičelo polju niso zmogli njihove proizvodnje.

V bazi delajo tudi koše za pilote za most čez Ledavo pri Juri-ju, podobne bodo delali tudi za tretjo etapo hitre ceste skozi Maribor.

Za potrebe te ceste bodo delali tudi razne nosilce od septembra naprej, ker so sedaj opaži zasedeni zaradi dela za ljubljanske mostove.

Na Pobrežju imajo dela mnogo, upočasnjuje pa ga zamuda pri dostavi načrtov za montažne elemente nosilcev. Še vedno si želijo tudi lastno betonarno, da bi imeli vedno potrebno kvaliteto betona in takšno količino, kot jo v tistem trenutku potrebujejo.

M. M.

Nosilci so pripravljeni za prevoz do deponije ob železnici, nato pa v Višegrad in Ljubljano

Čeprav majhen, je most čez Grubarjev kanal zaradi segmentne gradnje in montaže šestih ločnih nosilcev izredno zahteven objekt.

Delavci Nizkih gradenj polagajo asfalt pri Gumarni v Mariboru

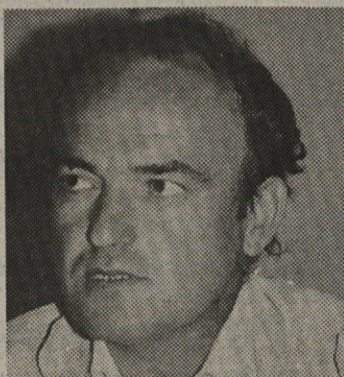
Položen asfalt za Gumarno v Mariboru

Še veliko ročnega dela

Delavci asfalterne skupine Nizkih Gradenj iz Maribora imajo kljub mehanizaciji še veliko ročnega dela in to tako pri pripravi asfalta, kot pri polaganju. Največ takega dela pa je pri urejanju manjših površin, kot so dvorišča, pločniki ali okolice industrijskih obratov.

Asfalterna skupina za manjša dela šteje običajno pet ali šest delavcev. Toliko jih je bilo tudi pri asfaltiranju dovozne ceste, parkirišča in okolice nove Gumarne v Mariboru, ko so morali kljub finiherju še krepko prijeti za lopate. Tako ročno delo pa je seveda zdravju tudi najbolj škodljivo. Pri Gumarni so morali položiti okoli 3000 kvadratnih metrov asfalta, dela pa so trajala štiri dni.

Pozimi, ko polaganje asfalta ni mogoče, asfalterji pomagajo pri drugih opravilih v svojem tozdu. Tako je tudi Dejan Pavletič, vodja asfalterne dejavnosti, pozimi še odgovorni vodja za pluzenje. Gradis je namreč v Mariboru zadolžen za čiščenje snega z

Dejan Pavletič

mestnih ulic. Kadar je potrebno, pa prevažajo sneg tudi na terene tekem za Zlato lisico pod Pohorjem. M. M.

Abrahami!

Prišel je pote Abraham,
te popeljal v svoj hram.
Ne skrbi, če je mimo pol stoletja,
pri nas si deležen večnega poletja.
Zato na vaše zdravje Abrahami,
kmalu pridemo še mi za vami.

Avgusta pred petdesetimi leti se je rodilo dvanajst gradisovcev. Ob jubileju želimo Abrahamom vse najboljše, še na mnoga zdrava leta in prijetno praznovanje!

- Anica Fras — GE Maribor
- Alojz Zobec — Kovinski obrati Ljubljana
- Marija Bregant — Biro za projektiranje Maribor
- Franjo Pintarič — GE Maribor
- Franc Pernak — GE Gradnje Ptuj
- Milan Benčič — GE Koper
- Dragan Todorović — GE Nizke gradnje Maribor
- Josip Tardi — GE Maribor
- Valerija Jeršin — Biro za projektiranje Ljubljana
- Janez Vogrinec — Strojno prometni obrat Ljubljana
- Franjo Bratuša — GE Ravne na Koroškem
- Marija Kovačič — GE Celje

M. F.

Osnovnošolci o gradbeništvu

Splošno združenje gradbeništva in industrije gradbenega materiala Slovenije in Izobraževalna skupnost gradbeništva Slovenije sta letos razpisala natečaj za pripravo spisa na temo o gradbeništvu. Natečaj je bil razpisan med osnovnošolsko mladino v zaključnih letnikih.

Razpisna komisija je prejela 180 nalog iz 52 osnovnih šol. Najbolj aktivni so bili mentorji in učenci iz podeželskih osnovnih šol.

Komisija je s posluhom do je-

zikovne in vsebinske sestave opravila izbor petih najboljših nalog. Objavljamo prvonagrajeni spis učenke Darje Urbanc iz 8. razreda osnovne šole Ribnica na Pohorju.

Gradbeništvo je trdo delo

Moj stari stric, babičin svak, je zidar. Živi v lepem kraju pri Mariboru, kjer stoji hiša ob hiši. Samo pozimi je doma in plete košare, druge letne čase zida od zore do mraka. Hišo zgradi od temeljev do strehe. Kaj vse zna in zmore? Teše tudi les, da napravi »špirovce« in trame za ostrešje. V širokih ramenih in žuljavih rokah ima pravo moč za takšno delo.

Bilo mi je 12 let, ko sem nekaj dni bila pri njem in teti. »Darja, jutri greš z menoj! Boš šla?« »Kam?« »Tjale čez travnik. Vidiš tisto staro hišo? Moram jo popraviti ali renovirati, kot rečejo danes.«

Drugi dan je stric že zgodaj začel. Ko sem prišla dobri dve uri za njim, je stari hiši že izbil trhla okna, da je bila podobna revnemu slepcu.

Stric pa je bil ves prašen, a dobre volje in oči so mu kar žarele, ko je dejal: »To bo pravi cukrček, tale hiša! Veš, jaz imam načrt kar v glavi, nekateri pa brez njega ne znajo delati.« »Kakšen je ta načrt?« »To je pač na listih narisana hiša. Za novo hišo je res potreben, za tole pa imam jaz boljšega tu notri.« In se je potkal po čelu. »Saj ti verjamem, stric. Moja mama je tudi rekla, da si ti pravi mojster. V kakšno šolo si pa hodil?« »Tri leta sem se učil takole med zidarji, vmes pa nekaj mesecev letno še v obrtni šoli v Mariboru. Danes je srednja gradbena šola, pa še visoka. Iz prve pridejo gradbeni tehniki, iz druge pa inženirji. Tisti res veliko vedo. Povem ti, da sem zidal hiše gradbenim inženirjem. Ja, res je, res! Glej! Vidiš?« In pokazal je široke kot podplat trde dlani. »Saj ne moreš zidati, če nimaš takšnih rok. Jaz sem pač rojen zidar. Poglej! Vzamem opeko, pogledam, če je dobra, če ne jo prelomim na pol.«

Takrat je udaril s kladivom po opeki, ki jo je držal v roki, da se je razpolovila, kot bi prerezal sir. Pa še tisti polovici je prekal in jih zatlačil za okenski podboj. Potem je s kelo vrgl zraven še malto, da mu je nekaj pik priletelo na obraz in vrat. Menda še čutil ni, ker si je samo kapo malo poravnal in delal dalje.

»Si videla? Če nekaj rad delaš, te roke ubogajo.« »Tebi stric, torej ni žal, da nisi gradbeni inženir?« »Kje pa! Če bi še enkrat prišel na svet, bi bil spet zidar. Saj sem res najrajši na zidarskem odru. Ko rečem — malto, se mi zdi, da sem kralj!« Pr ni rekel, ampak zakričal, da se je v prazni sobi odbilo od sten kot grom, medtem pa je že gledal in iskal pravo opeko v samokolnici.

Klepetala sva in delala in bil nama je kratek čas. Potem je teta prinesla kosilo. »Joj, kakšna pa si Darja? Umazala si obleko, ker nisi vzela predpasnika!« Pogledala sem sebe, potem strica in še »prima« se mi je zdelo, da sem mu bila vsaj po obleki podobna.

Po obilnem kosilu sem strica še bolj občudovala. Še bolj je zdaj delal in govoril. V meni pa je bilo menda nekaj narobe. Rajši bi samo sedela in poslušala. »Pripelji spet malo opeke,« je rekel stric.

Tako je šlo do trde teme. Po večerji sem rekla: »Stric, lani si pravil, da boš letos že v pokoju.« »Saj sem. Ampak zidar bom do smrti, ker je to moj hobi. Veš, pozimi že pletem košare, ja, saj jih, ampak zraven pa mislim na zidarijo in je čisto nekaj drugega.«

Globoko in široko se je zasmel. Moj stari stric je res srečen, ker je zidar. Tudi jaz bi bila, ampak naredila bi čisto drugačno hišo.

Tako sem razmišljala v postelji tiste tople poletne noči. To bi bila hiša s sedmimi stolpci, na vrhu v njih pa spalnice, da bi vsak večer spala v drugi. V globoke kleti bi vodile strme stopnice do prijetno hladnih koki. Med stolpci bi bila velika in svetla soba z dolgimi okni od stropa do stal. V njej pa rože in zelenje iz vsega sveta. In hiša bi stala na hričeku, obraščal bi jo bršljan, za družbo pa bi ji bili trije beli lipicanci. »Osedlaj mi konja Orla, ljubi brat! Moram k stricu, ker je bolan.«

Sestra mi je pomagala izbrati še prave škornje in bila sem nared. Orel me je lepo vzel na hrbet in ježa k stricu se je končala sredi poti. Ko se je konj pognal, da bi preskočil jarek, sem padla iz njega. »Oh,« mi je prišlo iz prsi.

»Si imela hude sanje?« je vprašala teta, ko je odprla vrata v sobo. »Ne, nasprotno! Zelo lepo!« Ampak teti in stricu nisem povedala, kako lepo hišo sem naredila v sanjah. Saj bi mogoče stric bil užaljen. Raje sem svojo skrivnost zau-pala mami. In ta skrivnost je, da bi postala gradbeni tehnik.

DARJA URBANC
8. razred
COŠ Ribnica na Pohorju

V spomin

Boltežar Hvastija

Človeku kdaj pa kdaj zastane korak, da si odpočije od prehojene poti. So pa trenutki, ko korak zastane za vedno. Težko je v takih trenutkih opisovati bolečino, ki jo čutimo v naših srcih, še posebno, če zastane korak sodelavcu, znancu, prijatelju.

Še nekaj dni pred smrtjo je inženir Boltežar Hvastija obiskal gradbišče hitre ceste skozi Maribor, si ga ogledal s počasnimi a odločnimi in preudarnimi koraki kakor, da bi hotel še to in ono postaviti, čeprav je bil zaradi bolezni upokojen že leta 1984.

Rodil se je 5. januarja 1922 v Ljubljani, kjer je končal osnovno šolo in gimnazijo. Bilo je leta 1943, ko je opravil maturro. Še istega leta se je vpisal na univerzo v Ljubljani, vendar je bil zaradi svojega naprednega mišljenja in delovanja novembra aretiran in odpeljan v koncentracijsko taborišče Dachau.

Prišla je osvoboditev in vrnil se je v domovino. Zaposlil se je pri Državnem rečnem brodarstvu v Beogradu, toda že leta 1948 se je vrnil v Ljubljano in se zaposlil v Litostroju. Želja po znanju ga je ponovno pripeljala na univerzo, na Tehniško fakulteto. Diplomiral je leta 1956. Še istega leta se je zaposlil pri Podjetju za inženirsko-tehnične gradnje Tehnogradnje, kjer je bil zaposlen vse do leta 1970. Po pripojitvi podjetja Tehnogradnje h Gradisu je prevzel odgovorno nalogo vodje tozda GE Nizke gradnje.

Bolezen je bila močnejša. Moral je odložiti breme in odgovornost, ki jo je nosil kot strokovnjak pri snovanju in gradnji premostitvenih, energetskih in inženirskih objektov. Nepozaben je njegov prispevek pri projektiranju in izgradnji mostov proste konzolne gradnje. Kako ponosni smo Mariborčani na Titov most, malokateri pa ve, da je prav inženir Hvastija bil odgovorni projektant in pozneje vodja gradbišča tega projekta. Njegova neomajna vera v lastno

Boltežar Hvastija

sposobnost in zaupanje v sposobnost kolektiva je najlepša dediščina, ki nam jo je zapustil. Za njim ostaja 10 hidroelektrarn in preko 300 mostov, viaduktov in drugih objektov.

Za svoje delo je prejel red zaslug za narod, red dela z zlatim vencem, Gradisovo in tozdovo nagrado ter priznanje zaslužnega in častnega člana stanovske organizacije Zveze gradbenih inženirjev in tehnikov. Poznali so ga doma in v tujini. Projekti in objekti, ki jih je snoval, nas bodo še dolgo spominjali na človeka, prijatelja, sodelavca katerega kleno besedo, strokovni in prijateljski nasvet bomo še kako pogrešali. Nadaljevali bomo njegovo delo, saj je bila to tudi njegova želja. Njegov način dela in rezultati predstavljajo za mlajše strokovnjake izziv ter hkrati obveznost, da nadaljujejo tam, kjer je končal pionir slovenskega gradbenega konstruktorstva inženir Boltežar Hvastija.

Sodelavci tozda GE Nizke gradnje

Zahvali

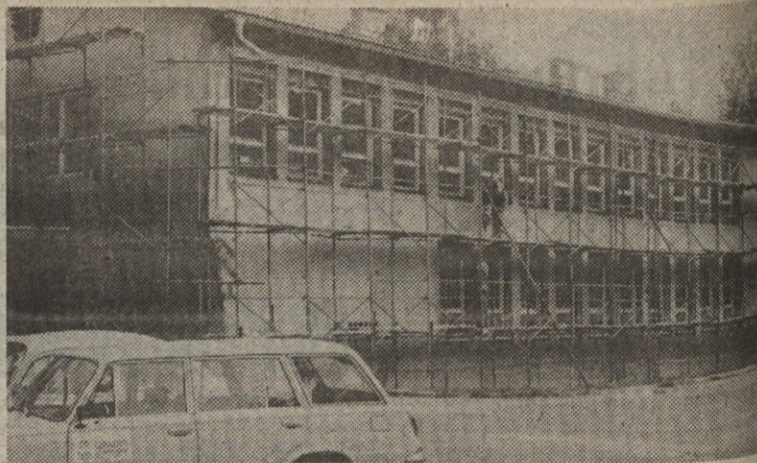
V počastitev krajevnega praznika je Društvo upokojencev Vižmarje-Brod organiziralo razstavo ročnih del, ki je bila odprta od 19. do 21. junija 1987. K temu nam je veliko pripomogel GIP Gradis, ki nam je posodil panoje, katerih sicer nikjer nismo mogli dobiti.

Ker nam je v tej stiski priskočil na pomoč, se najlepše zahvaljujemo, posebej še tov. Vincenciju Gartnerju, ki je razumel naše potrebe in izposloval pri pristojni službi omenjene panoje.

Ob prisrčni zahvali vam želimo tudi v bodoče mnogo delovnih uspehov.

Društvo upokojencev
Vižmarje-Brod

Ob nenadni in boleči izgubi dragega Marka Germa se iskreno zahvaljujem vsem njegovim sodelavcem, prijateljem in kolegom iz tozda Gradbenega operativa Ljubljana, ki so mi v najtežjih trenutkih žalosti lajšali bolečine, izrazili sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Obnovitvena dela na upravnem poslopju tozda GE Maribor**Prostorske stiske z obnovo ne bodo rešili**

Nova preobleka

Zob časa je začel počasi najedati tudi zgradbo strokovnih služb gradbenih enot v Mariboru. Ker za gradnjo novih prostorov seveda ni denarja, so odločili, da vsaj z obnovo dosedanje zgradbe preprečijo nadaljnje propadanje.

Hkrati obnavljajo tudi notranjost, saj so bili električni vodi in druge instalacije prav tako neprimerni za varno uporabo.

Seveda pa s tem niso rešili prostorske stiske, saj smo že poročali, da se del služb moral prav zaradi tega seliti na obrate Pobrežje.

Franjo Štromaj

Uporaba ročnega gasilnega aparata

Za uspešnejši boj z ognjem

Po določilih zakona o varstvu pri delu morajo delovne organizacije vsako leto organizirati predavanja s področja požarnega varstva in demonstracijo gašenja z ročnimi gasilnimi aparati. Predavatelj je lahko delavec Varnosti ali pa pooblaščenec za varstvo pri delu v delovni organizaciji ali tozdu, ki pa mora imeti strokovni izpit iz požarnega varstva.

Tudi letos je služba za varnost pri delu v GIP Gradis izvedla več takih predavanj in prikazov gašenja za delavce DSSS, Interne banke in Obrata gradbenih polizdelkov.

Delavce DSSS in Interne banke je Božo Šef, vodja službe za varnost pri delu, učil ravnanja z ročnim gasilnim aparatom na prah, delavce OGP pa še z aparatom,

polnjenim z ogljikovim dioksidom, ker imajo v OGP obe vrsti ročnih aparatov. Aparatov na peno ni več, zamenjal jih je prah — soda bikarbona. Peno uporabljajo le še gasilci.

Delavci Gradisa so bili dobri učenci in jim je v glavnem brez večjih težav uspelo pogasiti vnetljivo tekočino. Bolje tako, kot pa da gre zares.

M. K.

Joži Orel iz Interne banke je ob majhni pomoči Boža Šefa uspešno pogasila »požar«.

Marjan Starovasnik je pri Gradisu že 36 let

Tehnik z »napotnico«

Bilo je leta 1950, ko je Marjan Starovasnik končal gradbeno tehniško šolo v Ljubljani. Po hitrem postopku, kot sam pravi, so ga kar z »napotnico ali dekretom«, kakor so takrat temu rekli, poslali na gradbišče v Šoštanj. Skupaj s pošolcem Albertom Praprotnikom sta jo mahnila ob devetih na vlak in tako pričela svojo gradbeniško pot.

»Bertl je šel v »planskega«, jaz pa na termo-elektrarno. Tam se takrat pravzaprav ni nič delalo, podirali smo samo oder, ker ni bilo denarja za druga dela. Tam sem bil devet mesecev, nato bi moral iti v Zenico. Ker pa je bila še vojaščina pred mano, sem bil za tri mesece poslan na Ravne. Nato vojaščina in nazaj na Koroško. Na Ravnah sem potem delal polnih osem let, vse do leta 1960. Takrat se je pričelo z gradnjo silosov v Mariboru, pa sem se preselil v mesto ob Dravi.

Vandranja pa ni in ni bilo kraja. Na relaciji Ljutomer—Radenci sem preživel skoraj nadaljnjih deset let. Leta sedemdeset je bila otvoritev hotela Radin. Malo čudno se sliši, pa je vendar res, iz hotela smo šli na ravnost na gradnjo hlevov v Šetarovi in Verjanah.

Posočje je prizadel potres, treba je bilo obnoviti porušene in izgraditi nove hiše. Ko smo to končali, pa je bila na vrsti tovarna sladkorja v Ormožu. Potem še »nekaj malega Iraka«, to, kar delam sedaj, pa je poglavje zase. »Skoraj ogorčen zaključki Marjan Starovasnik.

In kaj je to, kar delaš sedaj?

»Predvsem kontroliram obračune in vodenje gradbene knjige na gradbiščih. Splošen vtis, ki sem si ga sedaj ustvaril, je bolj žalosten. Ne bom rekel, da ne znajo teh reči, prej bi rekel, da mislijo, da je to nujno zlo.

Veliko stvari je sedaj na ključ in mislijo, da jim to ni potrebno delati. Premalo se zavedajo, koliko je gradbena knjiga pomembna. Na srečo takih sektornih ni veliko, toda tudi ti se bodo morali v kratkem odločiti in delati tako kot treba, ali pa... Globoko upam, da bodo rezultati mojega dela naleteli na plodna tla v tozdu, in da se bo nad mojimi poročili nekdo tudi zamislil. Pa ne samo to, skupaj bo potrebno te stvari urediti, ker »Kar se Janezek

nauči, to Janez zna!«, več se bo potrebno zanimati za obračun. No, večina gradbišč je še kar v redu, drugod pa pravijo, da vsega ne zmorejo sproti. To ni res. Ko sem bil v Radencih, sem sam vodil 18 gradbenih knjig. Nihče me ni vprašal, ali zmorem ali ne. Predvsem pri izkopih in železu bi se dalo znatno več iztržiti.

No, saj sem že rekel. Upam, da bo od tega mojega dela kaj koristi, sicer

Marjan Starovasnik: »V Radencih sem sam vodil 18 gradbenih knjig, danes pa nekateri ene same ne zmorejo...«

pa bi rajši imel svoj sektor, pa če tudi brez pomočnika. Sam bi vodil gradbišče in delal obračun in bi dokazal vsem tistim, ki edaj to stvar jemljejo »z levo roko«, da je vse možno. Nimajo skratka nobenega sistema. Ne vem, ali jim ni nihče tega pokazal, v kar dvomim, ali pa nimajo interesa. To bi se moralo poznati krepko pri osebnem dohodku, pa bi bila stvar drugačna. Tako pa odhaja veliko denarja mimo.

Upam, da me bo kdo povabil tudi na operativni sestanek, do sedaj me še ni nihče. Zadovoljen pa bom, če bodo te stvari sedaj »poslihtane«.

Franjo Štromajer

Ivan Bezjak, prvi z desne, v krogu nekdanjih sodelavcev, ki so ga obiskali ob njegovem jubileju, 80-letnici.

Pesem za 80. rojstni dan

Še na mnoga leta, Ivan Bezjak

Nedaleč od Maribora je praznoval svoj jubilejni 80. rojstni dan Ivan Bezjak »cimerman«, ki se je pri Gradisu upokojil pred več kot dvajsetimi leti. Bilo je pred vojno, ko se je pričel učiti za tesarja ali cimermana kot so takrat rekli.

Nato se je zaposlil pri firmi Masimbeni, h Gradisu pa je prišel prve dni osvoboditve. Od predelavca je napredoval do delovodje, njegova spretnost in samodisciplina pa sta ga pozneje postavila v sam vrh najboljših delavcev. Čeprav je že nekaj let upokojen, še vedno rad vihti tesarsko sekirko.

Ko smo ga pred dnevi obiskali, je bil presenečen, da ga je prišel obiskat sam direktor tozda GE Maribor Franc Gačnik, razveselil pa se je tudi Vinka Veita in Alojza Zoreca, s katerimi je največkrat delal. Obujali so spomine na čase, ko je sedanji direktor šele prišel s fakultete. Marsikatero tajnost gradbeništva mu je razodel prav Bezjak.

Čeprav je bil obisk na Bezjakovem domu predviden samo za kratek čas, se je zavlekel do poznega večera. Dogodki iz tistih časov so kar deževali in še največ se jih je živo spominjal prav slavljeneec. Neverjeten spomin in vitalnost ima ta človek, ki še zdaleč ne kaže svojih let. Tudi stisk roke ob prihodu je bil podoben stisku roke mladeniča.

Veliko spominov je zabeležil magnetofonski trak diktafona, veliko imen starejših gradisovcev, krajev, kjer so gradili in seveda veselili in žalostnih trenutkov iz takratnega časa. Objavili jih bomo kdaj drugič.

Kar trikrat smo se poslavljali, kakor da bi stalno kaj pozabili. Pa ni bilo to, pesem in spomini so bili tisti, zaradi katerih smo si ob slovesu kar nekajkrat segli v roke.

»Pozimi pa rožice ne cveto«, stara gradbeniška himna, se je razlegala od Bezjakove domačije po širokem polju. Tudi sosedje so pristihnil in verjetno so bili ponosni, da imajo takega možaka za sosedo. Pa še na mnoga leta, Bezjak!

Franjo Štromajer

Humoreska

Katero delo je težje, fizično ali umsko

Micka je bila članica komisije za razdeljevanje osebnih dohodkov po delu. Na eni izmed sej je bilo na dnevnem redu zelo pomembno vprašanje. Oceniti so morali problem, katero delo je težje: fizično ali umsko.

Mnenja so bila deljena, vsak je zagovarjal svoje in nazadnje so vprašali tudi Micko, ki je imela odgovor hitro pripravljen: »Jasno je, da je umsko delo težje od fizičnega.«

Na vprašanje, kako to lahko utemelji, je razložila: »Kakor veste, sem najprej hodila s Petrom, ki je pisarniški uslužbenec in ves dan sedi za pisalno mizo, pozneje pa sem hodila z Janezom, ki je delavec v proizvodnji, kot kmet pa še popoldne dela na kmetiji.

Povedati vam pa moram, da se je Peter pri meni zvečer vedno hitro utrudil, večasih je bil tako utrujen, da sploh ni mogel priti. Janez pa je bil vedno spočit in je opravil za dva. Če je to zadosten razlog, kaj naj še povem?«

Vendar Micka kljub temu ni bila za to, da tudi Janezu ne bi povišali plače, ker kdor je priden, je povsod priden in naj ima zato nekoliko več!

— Kako ste shujšali, gospa! Ste delali kuro z jogurtom?
— Ne. S plačo...

Počitniški dom v Poreču

Tudi letos veliko zanimanje gostov

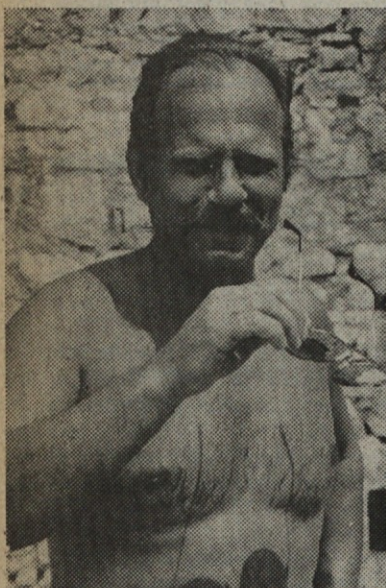
Obala Istre je že dolgo časa priljubljen kraj letovanja, sonca in morja željnih Slovencev. Lastne obale imamo pač bolj malo, pa še ta ni vsa primerna za razvoj turizma. Da se je Gradis dobro odločil, ko je usposobil staro stavbo v centru Poreča za svoj počitniški dom, dokazuje vsakoletno veliko zanimanje naših delavcev za ta počitniški dom. Tako so morali letos celo prerazporediti neka vrtilci drugam.

Posebni novosti letos v Gradisovem počitniškem domu v Poreču ni.

Zaradi pomanjkanja sredstev tudi ni bila izvedena predvidena zasteklitev in razširitev terase. Obnovljena pa je bila kanalizacija, to pa se nekoliko pozna na vrtu, ki si še ni čisto opomogel od razkopavanja. Z dokončno ureditvijo sicer lepe sprehalne poti pa je Gradis izgubil svojo plažo — tuji pa vse preradi uporabljajo tuš na našem vrtu in trošijo dragoceno (in drago) vodo.

Gosti pa kot vsako leto — nekateri prihajajo redno, nekaj pa jih je prišlo prvič. Eni so zadovoljni bolj, drugi malo manj. Eden tistih, ki rad pride v Poreč je tudi **Valter Masten** iz Maribora. Povedal je, da je z domom in prehrano zadovoljen tako kot vsako leto, le prehuda vročina ga je nekoliko motila. Tudi morje bi lahko bilo malo bolj čisto, pa kaj, ko je počitniški dom praktično sredi mesta.

Mirjam Barbo iz Jesenic je bila v poreškem domu prvič, običajno hodi na morje v lastni režiji. Menila je, da bi morali Gradisovi tozdi združevati več sredstev za urejanje počitniških domov, saj je med gradisovci veliko zanimanja zanje. V Poreču pa bi bilo predvsem potrebno urediti sanitarije. Drugače pa je bila zadovoljna, le osebja bi moralo biti po njenem več za toliko dela, kot ga je s stotimi gosti.

Valter Masten

Čisto zadovoljen pa je bil **Mile Aleksič** iz GE Celje, ki prihaja v Poreč s prijatelji že peto leto zapored. Dom in osebje v redu, hrana odlična, le TV antene bi bilo po njegovem potrebno urediti, da bi lahko dobili še kak drug program, ne le zagrebškega.

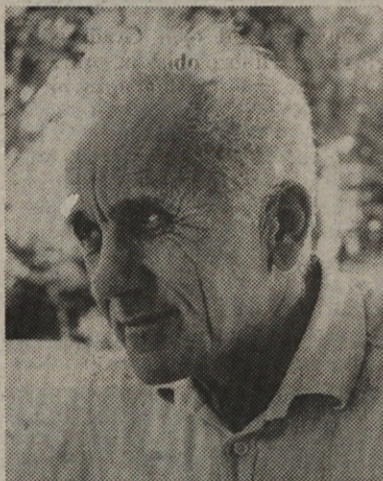
Del dopusta, oziroma počitnic, je preživljala v Poreču tudi **družina Žitnikovih**, oče Stanko dela v tesar-skem obratu GE Maribor. 12-letna hčerka Simona je povedala, da je tudi za mlade dovolj poskrbljeno. Malo plavajo, kegljajo ali poklepetajo pa jim ni več dolgčas. Moti pa jo umazana in že tik ob obali globoka voda ter morski ježi. Štiriletni Saško pa se je pohvalil, da že zna plavati z obročkom, dolgčas mu pa ni, ker gleda čolne, v skrajni sili pa je tukaj še ata, da se z njim igra.

Skoraj vsako leto prihaja v Poreč **Aleš Komljenovič** z ženo Vladko in s tremi otroki. Povedal je, da se spleča priti v dom že zaradi majhnih otrok, s katerimi še ne more v kamp. Zadovoljen je bil pravzaprav z vsem, želel pa bi si več možnosti za rekreacijo. Sicer so imeli s seboj majhen gumijasti čoln, s katerim so se vozili do bolj čistega morja, rad pa bi bil še malo kolesaril ali deskal.

Predlagal je uvedbo organizirane rekreacije in tečajev tenisa, deskanje, plavanja za otroke in po potrebi za odrasle. Da bi bil dopust tudi v počitniškem domu malo bolj dinamičen. Želel si je tudi večkrat ribe za

Saško in Simona Žitnik

Upravnik Zvonko Pogeljšek

večerjo ali pa kakšno drugo primorsko specialiteto — če je že na morju. Sobe pa bi le bile potrebne prenove.

Dom ima letos drugega upravnika kot lansko leto in to **Zvonko Pogeljška**, od marca upokojenca Nizkih gradenj. V tozdu je skrbel za standard delavcev in prehrano na gradbiščih. Pred odhodom v pokoj je bil »duhovni vodja« na delovišču v Solkanu, znan pa je bil po tem, da je zelo dobro skrbel za delavce.

Zvonko je med ostalim povedal tudi tole: »Na vsakem dosedanjem gradbišču sem najprej poskrbel za osebje. To bi rad storil tudi tukaj. Bivalni pogoji teh desetih delavcev tukaj so namreč zelo slabi. Sobe imajo v kleti, tam pa ni ne prave svetlobe, ne zračenja, kompresorji hladilnih naprav stalno ropotajo, stene in tla pa so vlažna. Samo gost je tukaj človek, za druge pa ni važno.

Če bodo želeli, da bom tukaj upravnik še naslednje leto, bo moj prvi pogoj, da to sprejemem, ureditev stanovanja za osebje enako, kot je to urejeno za upravnike. Kako, da velik Gradis v petindvajsetih letih ni mogel urediti bivalni prostor za osebje doma?»

V sobe osebja je sicer dal položiti tapison, da je vsaj videz boljši, toda vlaga je ostala. Res je, da je dom odprt le slabe štiri mesece na leto, toda osebje dela tudi po 10 in 12 ur na dan, tako da si ne le zaslužijo, ampak tudi zares potrebujejo pošten počitek.

Najtežje pogoje dela imajo vse-kakor delavke v kuhinji. Delajo v vročini, vlagi in premalo zračnem prostoru, od jutra do noči, štiri pa morajo poskrbeti za okoli sto gostov.

Glavna kuharica **Milka Ileršič** je ob našem obisku počitniškega doma ravno zbolela. Nadomeščala jo je kuharica **Metka Rakovec** iz Gradisovega počitniškega doma na Pohorju in to, po upravnikovih bese-

Kuharica Metka Rakovec

dah, izvrstno. Povedala je, da se še kako pozna, da so sedaj samo tri v kuhinji. Pa tudi običajno vse delajo po cel dan, tako da so zvečer čisto zbite. Popoldan imajo sicer uro prostega časa, ki ga izkoristijo tako, da se stuširajo in malce uležajo, da bi pa šle na sonce in v morje pa še pomislijo ne. Metka je še dodala, da je na Pohorju dosti bolj prijetno delati, tako zaradi vremena, kot zaradi gostov.

V kuhinji delata še **Nežka Zorko** in **Anica Tukan**, obe že upokojenki. Sicer sta z delom zadovoljni, pritožili pa sta se nad vročino in soparo v kuhinji. Nape nad štedilniki so namreč skoraj brez vsake koristi, tako da bi bilo nujno dobiti boljše prezračevalne naprave.

Upravnik Zvonko ima dosti idej, kako bi izboljšali dom in popestrili življenje v njem. Tako so v prvih dveh izmenah imeli spoznavni večer, ki so ga gostje z veseljem sprejeli, kasneje pa so ga opustili, tudi zaradi finančnih težav. Povedal je še, da bi bilo dosti lažje delati, če bi vodstvo Gradisa imelo več zaupanja v upravnike počitniških domov in če bi jim pustilo bolj proste roke.

Uspeh počitniškega doma pa ni toliko odvisen od upravnika, kot menijo nekateri, ampak je odvisen od zavzetosti celega kolektiva. Če pa je kaj narobe, pa je res upravnik tisti, ki mora razrešiti nastalo težavo, je še dodal.

S počitniškimi domovi je tako kot z vsako stvarjo — nikoli ni vse vsem prav. Na dopustu bi eni radi imeli čim več miru in razmere kot doma, drugi bi raje bolj dinamične počitnice, več zabave. Eni bi radi dunajske zrezke, drugi bi ribe. Kot povsod je edina rešitev kompromis — za vsakega nekaj in nekaj več strpnosti in dobre volje. Končno smo na dopustu, ali ne?

M. M.

Počitniški dom v Ankaranu

Potrebna je prenova

Počitniški dom v Ankaranu je najstarejši od vseh Gradisovih domov, je pa v najlepšem okolju. Letos je tudi dobro obiskan, pravzaprav je ves čas sezone zaseden, gostje pa iz njega po zaslugi upravnice Jožice Lipar odhajajo zadovoljni kot še nikoli.

V teh časih, ko je vedno bolj občuten padec življenjskega standarda in ob nerazveseljivih napovedih za še kar nekaj prihodnjih let, lahko pričakujemo še povečanje zanimanja za bivanje v sindikalnih počitniških domovih. Tudi to bi, ob tolikokrat razglašani skrbi za delavca, bil razlog, da ne samo da ohranimo, ampak tudi povečamo in kvalitetno izboljšamo ponudbo v naših počitniških domovih. Tako bi lahko še najmanj razmišljali o tem, da bi kakšnega ukiniteli.

Tako razmišlja tudi Jožica, ki pravi, da bi bila strašna škoda, če bi dom opustili. Res pa je, da bi obnova zahtevala precej sredstev, ker je oprema že vsa potrebna zamenjave, hišice ter kuhinja in jedilnica pa prav tako. »Je pa to edina rešitev,« pravi Jožica. »Če želi Gradis dom obdržati, ga bo treba urediti, predvsem pa plažo. Letos bomo ugotovili želje in zahteve gostov, nato pa lahko začnemo s prenovom.«

Jožica Lipar in njen mož Boris imata mnogo volje in idej, da bi dom znova naredila privlačen. Boris pravi: »Na obali je samo morska trava, umazanijo iz Luke Koper zanese tok mimo. Na plovcih bi lahko namestili mrežo, ki bi ustavljala travo, potrebno pa bi bilo z bagrom očistiti plažo in plitvino skal in jo ograditi, da bi bilo bolj varno za otroke. Mnogo smo naredili že letos, tako da ima naša plaža to sezono prvič uradno dovoljenje za kopanje.«

Na obali bi morali postaviti kiosk ali hladilni pult za pijačo in sladoled. Na ta način bi tudi

nekaj dobili od domačinov, ki jih je tukaj polno, ker je na kopališčih na obeh straneh Gradisove obale potrebno plačevati vstopnino. Te pa mi ne moremo pobi-

rati, ker bi za to potrebovali še enega zaposlenega, s pijačo pa bi bilo dosti zaslužka. Prodajal bi pa jo lahko tisti, ki že tako mora biti na plaži, da skrbi za varnost kopalcev, kot to zahtevajo na občini.

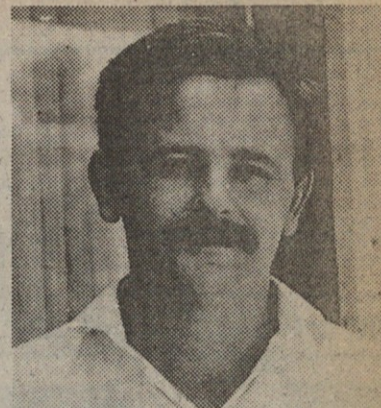
Bolje bi bilo potrebno poskrbeti za rekreacijo. Nekaj igrišč smo usposobili že letos, zgraditi pa bi morali še kakšno igrišče za tenis, na obali bi lahko posojali čolne, jadralne deske in mogoče še kaj.«

Jožica in Boris imata mnogo dobrih idej in volje na pretek. Upajmo, da jo bosta lahko uporabila in da bo Ankaran znova tako privlačen in priljubljen med gradisovci kot pred desetletji.

Milan Marčič

Damir Mišulić

Anđelko Čirjak

Težave delavcev počitniškega doma v Biogradu

Delali bi tudi celo leto

V prejšnji številki našega glasila so o svojem počutju spregovorili predvsem dopustniki v našem počitniškem domu v Biogradu. Prav je, da damo besedo tudi delavcem, ki so tam zaposleni. Zaradi narave dela in tudi oddaljenosti od sedeža Gradisa ima šest stalno zaposlenih v Biogradu drugačne težave kot ostali delavci Gradisa.

Celodnevno delo, manjkajoče ure, ki jih delavci tega počitniškega doma pozimi pridobijo z delom v menzi Gradisovih Skupnih služb, osebni dohodki ter občutek odtujenosti in celo nezaželenosti v Gradisu so največje težave s katerimi se srečujejo biogradski gradisovci. V sezoni delajo 12 do 14 ur, v ostalih mesecih pa urejajo dom in okolico. Za to delo pa ne dobijo priznanih toliko ur, da jim ne bi bilo treba prihajati na delo v Ljubljano, pa še giblji-vega dela osebnega dohodka ne dobijo izplačanega za proste mesece, zato bi raje delali več mesecev, seveda v Biogradu.

Damir Mišulić upravnik doma meni, da je 110 dni celodnevnega dela dovolj, da bi lahko ostajali v Biogradu, lahko pa bi v domu uvedli zimsko dežurstvo, kot je bila v prvih letih po zgraditvi. Pa še dom bi lahko vzdrževali med dežuranjem. Sedaj pa imajo daleč prenizke razrede za svoje kvalifikacije, tudi zato, ker jim pozimi primanjkuje dela vendar ne po njihovi krivdi.

Damir Mišulić je še predlagal: »Pri delavcih in upokojenecih Gradisa bi bilo potrebno vzbuditi večje zanimanje za naš dom. Lahko bi jim dali popuste in organizirali prevoze. Sem bi lahko pošiljali delavce, ki delajo pod posebnimi pogoji dela, tiste, ki imajo posebno težko delo, invalide, pa tudi delavce, ki so se pri delu posebej izkazali in inovatorje. Mi bi jih bili veseli celo leto, pa tudi dom je primeren za bivanje tudi izven poletne sezone, saj ima možnost centralnega ogrevanja. To vse je naloga pristojnih služb Gradisa.«

Anđelko Čirjak, vodja strežbe pa je povedal: »Odnosi med nami in gosti so zared izredni. Ne sam, ne nihče od sodelavcev z njimi ni imel še nobenih težav. Te pa imamo drugod. V Gradisu nam ne priznavajo

naše strokovne usposobljenosti. Sem visokokvalificiran natakar, če pa upoštevamo, da imam 13 razred, mi ni priznan niti status kvalificiranega delavca. Ne prošnje, ne pri- tožbe niso pomagale, kljub temu, da so nam obljubljali, da bodo ta problem rešili. Včasih imamo vtis, da nas sploh ne smatrajo za gradisovce.«

Anđelko že sedem let dela kot šef sale. Razen svojega dela še vsako leto uči honorarno zaposlene iz študentskega servisa streči gostom, tako da servirke zelo dobro opravijo, saj pošel. Pravi pa, da bo opravljal samo še tisto delo, za katerega je zadolžen, če se osebni dohodki ne bodo popravili.

O razglabljanjih o smotnosti ohranitve počitniškega doma v Biogradu pa je upravnik Mišulić menil: »Če skrbimo za delovnega človeka, in ta v gradbenih podjetjih zares težko dela, je počitniški dom res nujno potreben. Mnogi delavci bi si zelo težko privoščili dopust na morju izven počitniških domov. Glede na število delavcev v Gradisu je tudi dom v Biogradu nujno potreben.«

M. M.

Kaj je lepšega na dopustu, kot se po obilnem kosilu odpočiti v senci terase, če pa je v roki še kak kozarček, je vzdušje še boljše.

Glavna kuharica Jelina Šarić (desno) s pomočnico pri delu v kuhinji.

POLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

GRADIS		ITALIJAN	MANJŠI KRAJ V SRBIJI	PREB. MESTA V INDIJI KI JE BILLO ZASTRUP.	KRALJ IZ ENE OD ZNANIH GRSKIH DRAM	SKRAJNI KONEC ROLOTOKA	ZRAK	TISTI, KI TKE (POM.)	SAMOGL. IN SOGLASNIK	KRAJ PRI REKI	AZIJSKA DRŽAVA	Z. IME
		PROSTOR KJER IZVAJAJO POISKUSE										
ENA OD ZVRSTI UMETNOSTI												
ODŽAGANO DEBLO						EGIPTOVSKI BOG SONCA			PASTIRSKI BOG			
						RAZLIČNI CRKI			ENAKA SAMOGLAS.			
TARZAN. OPICA		MAMILO EDO VEBER					TROPSKA OVIJALKA					
							RIBJE JAJCECE					

JANEZ
MENART

ANDREJ
ODAR

PRIPADNIK
JUGOSL.
NARODA

Z. IME

TOVARNA
V CELJU

RISBA:
IZTOK
LOVRIC

TEKMEC

ZVAR

DEL
CEVNE
KONSTRUKC.

IZDELOVA-
LEC
LUČK

OZNAKA ZA
VEL. PLOŠČE

REKA V
AFRIKI

NASA
SPECIALIT-

SRBSKO
M. IME

DOMAČA
ZIVAL

RDEČI
KRIŽ

V. ILIČ

MERSKA
ENOTA

TROJANSKI
KRALJ

AVT. OZNA.
LESKOVCA

PLAT

GL. MESTO
AFRISKE
DRŽAVE

NATRIJ

IVAN
TAVČAR

ANTON
INGOLIC

SESTAVIL:
RUDI
JUTASEK

PLANOTA
NAD
MAKARSKO

KARDELJ
EDVARD

BORILNA
VEŠČINA
Z DALJNE-
GA VZHODA

TISTI, KI
KRITIZIRA

SOSEDNJI
CRKI
RASA

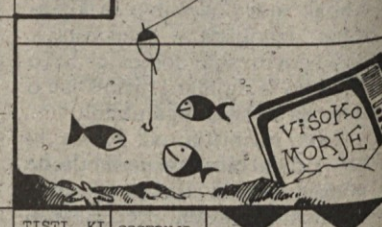
VRSTA
BARVE

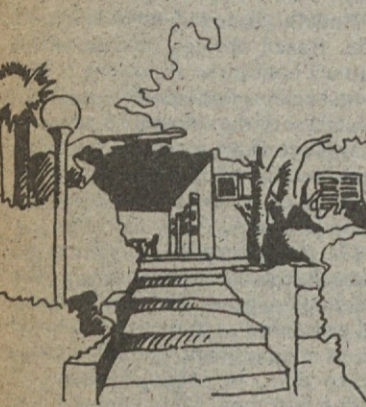
1. IN 20.
CRKA

LANTAN

JANEZ
OMAN

KISIK

TEČAJNA
LISTA

PREDLOG

VASCO
DE

OLGA
REMS

GRADISOV VESTNIK

GRADISOV VESTNIK je glasilo delovne organizacije
GIP GRADIS

Izdaja ga Odbor za informacije: Srečko Friš — predsednik, člani:
Ludvik Rudolf, Martin Golnar, Zoran Debelak, Sonja Vršič in Milan
Marčič — tajnik.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin
Člani uredniškega odbora: Aleksander Bojanič, Vinko Damjan,
Ivanka Golob, Polona Kejžar, Ludvik Rudolf, Tatjana Savinšek in
Franjo Štromajer.

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 9.100 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska
134a, 61000 Ljubljana.

Telefon: (061) 441-422 int. 232 in 220

Rešitve križanke iz avgustovske številke pošljite do 4. septembra
na naslov: GIP Gradis, Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartin-
ska 134a, 61000 Ljubljana, s pripisom — za nagradno križanko.

HUMOR

Direktor

Učitelj da za šolsko nalogo na-
slov: »Če bi bil direktor«. Vsi
marljivo pišejo, le Janezek sedi s
prekrižanimi rokami in gleda
skozi okno.

»No, kaj pa ti?« ga vpraša uč-
telj. »Zakaj pa ne pišeš naloge?«
»Čakam na tajnico.« se hitro
znajde Janezek.

Iskanje las

Precej plešast moški pri fri-
zerju protestira:

— Ni prav, da ste mi zaraču-
nali striženje prav toliko kot ti-
stemu, ki ima goste lase!

— Saj ne plačate samo striže-
nje, ampak tudi iskanje las!